ТАРЯА ТАЛХАН, ХАРТААБХА—АРАДАЙ БАЯЛИГ

...гэшье килограмм ороohо, монсогоршье хартаабха гээхэгүй, гутаахагүй, нарин нягтаар үрэhэндэ хадагалха, түргэнөөр гүрэндөө тушааха гээшэ бүхы колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй нангин уялга.

★ ★ ★

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 227 (10288) | 1963 оной сентябриин 25, среда | Сэн 2 мүнгэн

...ахы бүхэн амжалтатайгаар хүгжэхэ аргатай

...ПАРТИИМНАЙ ЦК-гай ...3 оной сентябриин Пленум ...ахые эрид хүгжөөхэ, кол... бүхэнэй арга боломжые ...түлэн, эдеэ хоолой зүйл ...р абадаг болохо тушаа зо...и, хэшээл оролдолгые улам ...а.

...ээр тэбхэр арбан жэл ...үдөө ажахыдамнай туй... хубилалта болоhониинь ...элитэ. Буряад ороной кол...зууд энэ арбан жэл соо ...той алхам хээ. Республи...ороohо таряа, hү, мяхан ...д эдеэ хоолой зүйл урда ...а ехээр абтадаг боложо, ...ахынуудай экономико улам ...оной байдал бүри баян ...босон hайн боложо бай...

...гээр hанаагаа амаржа, ...а дабшалтые аалидхаха ...айхагүй. Илангаяа мүнөө ...ка шанга шадалтай, хүг...ахынуудай хажуугаар гээг...ко, гүрэнэй хүзүүн дээрэ...түй колхоз, совхозуудай ...байhаниие саашадаа тэ...огүй.

...зыт. Зарим түрүү колхоз, ...й ажахынгаа бүхы hал...е хурдан түргэнөөр хүг...эндөө эдеэ хоолой зүйл ...худалдажа байхада, hү...ман тэдэнтэй тон адли эр...а байгаад, жэлhээ жэлдэ ...малхэйн алхамаар мүлхи...

Тэдэнэр ороohо таряа, ...олон бусад продукци элбэ...и, олзо доход оруулхаhаа ...эндэ ходо үритэжэ, гарза...

...най үйлэдбэриин управ...ирл Марксын, мүн тэндэ...й нэрэмжэтэ колхозуудые ...Эдэ хоёр ажахы хооронд...бэшэ, нэгэл голой газар, ...а, ехэнхи тарялангынь ...ужам талада хаяа хадхажа ...дадаг. Теэд колхозуудай ...дүн тад ондоо.

...лой Карл Марксын нэрэм...ээ жэлhээ жэлдэ hү, мяха ...продукци элбэгээр аба...өө ехээр худалдадаг, ол...йса оруулдаг. Байгша он...адууhа малайнгаа тоо ...лээд олошоруулжа, нёдон...17 процентээр ехэ мяха, ...тээр ехэ hү гүрэндөө ху...гэрhэн 8 hара соо 9900 ...тушаагаа гэхэ гү, али ...й түсэб дүүргээд байна. ...нер ноохо худалдаха бай...центнер ноохо бэлэдхэ...а тушаанхай. Адууhа ма...шэмэ гүрэндэ худалдаха ...түсэб, уялгашье амжалта...үргэхэнь лабтай. Мүн га...нгаа шэнэ, зүб гуримаар ...нэ жэлдэ сагай уларилай ...й байбашье, бүхыдөө га...нда зэргээр 11—12 цент... ургуулаад, гүрэндөө 12 ...ан центнер ороохо тушаа...а ондо 1 миллион 114 ...эригэй олзо доход оруул...лна.

...ихэдэ Барханай Ленинэй ...колхоз мүнөө жэлдэ бү...0 центнер мяха худалда...й аад, үнгэрhэн 8 hара ...центнер мяха худалдаа. ...нтнер hү худалдаха бай...центнер тушаагаа. Тэрэ...0 центнер ноохо тушааха ...ад, арайхан гэжэ 560 ...хүргэhэн, зуун ехэ хо...өө миил 62 хурьга аба...Илангаяа үбhэ тэжээлэй ...боложо, үхэр малhаа ...багаар абана. Тариан ...эншье hайрхаха юумэн ...тар бүриhөө дунда зэр...гээр 8,5 центнер ургаса хуряагаад, гүрэндэ 10 мянган центнер тарян тушаахабди гэhэн аад, тэрэнээ оройдоол 5 мянган центнертэ хүргөөд зогсоожорхёо. Гансашье мүнөө бэшэ, мүн урда жэлнүүдтэ энэ колхоз гүрэндэ hү, мяха, үндэгэ, ноохо, ороохо тарян тушааха түсэб, уялгаяа дүүргэнгүй, үритэй үлэжэ, олзо доходшье мүртэй оруулдаггүй байhан. Жэшээнь, нёдондо колхозой гаргашань оруулhан олзо доходhоо 128 мянган түхэригөөр ехэ болоо юм. Илангаяа ажалай түлөөhэнэй буруугаар табигдаhан дээрэhээ, тэрээндэ бүхы олзынь хахадhаа ехэнхи гараа. Хүнэй хэhэн ажалые зүбөөр сэгнэжэ, hайса урмашуулан, абаhан продукциинь хэмжээгээр түлөөhэ үгэхын орондо үйлэдбэридэ хабаададаггүй элдэб тушаалтадые олоор барижа, салингай мүнгэ ехээр гаргашалаа. Гадна гэшүүдэй ажалай түлөөhэн 5—6 hара соо үгтэдэггүй байгаа. Хахад жэл салин хүлhэ абаагүй хүнүүд ямар эрмэлзэлгэтэй хүдэлхэб даа.

Теэд яахадаа иимэ байдал тохёолдоноб? Али барханайхидай газар—таряалан, сабшалангынь Баян голойхиhоо муу, хүн зониинь хүдэлмэри хэжэ шадахагүй, хуу залхуу гү? Үгы даа. Огто тиимэ бэшэ. Имагтал эдэ колхозуудта ажалай эмхидхэл болон хүтэлбэрилгын хоёр ондоогоор табигдаhан, түрүү дүй дүршэл, эрдэм наукын туйлалтануудые үйлэдбэридэ зүбөөр нэбтэрүүлхэ, ажалда шэнэ онол аргануудые хэрэглэхэ тушаа баhал хоёр ондоогоор хандаhанhаань болоно. Жэшээнь, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид үнгэрэгшэ үбэлдөө, хабартаа үбhэ, силостэй мочевинэ холижо, үнеэдтэ эдюулээд, hү ехээр hаагаа. Харин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо тэрэниие тоогоогүй дээрэhээ малынь хабартаа үбhэ тэжээлээр дуталдажа, ашаг шэмэеэ ехээр татаа.

Эндэ хүтэлбэрилэгшэдэй шадабари ехэ үүргэ дүүргэнэ. Баян голой колхозые урдань hайн хүнүүд хүтэлбэрилжэ байгаа, тиигээд тэдэниие халажа ерэhэн мүнөөнэйнь түрүүлэгшэ, эдэбхитэй залуу агроном Л. Б. Раднаев, парткомой секретарь В. Б. Баторов мүн лэ нютагайнгаа зониие, коммунистнууд, эдэбхитэдые зүбөөр элсүүлэн эмхидхэжэ, хүн бүхэниие ажалдань тааруулан табижа шадаа.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо гансахан hүүлэй 2 жэл соо гурбан түрүүлэгшэ hэлгэгдээд, hаяшаг эндэ түрүүлэгшээр зоотехник мэргэжэлтэй Ж. Ж. Жалсараев дурадхагдаhан байна. Нүхэр Жалсараев хүдэлжэ эхилhэнhээ хойшо үни болоошьегүй hаа, колхозые өөдэ татаха, гээгдэлhээнь гаргаха тушаа яhала оролдожо, hалбари бүхэниие тусхай шэглэлтэй болгоод, фермэ, бригадануудые даагшадаар тусхай мэргэжэлтэдые табяа. Тиигэбэшье залуу хүтэлбэрилэгшэдэ Баргажанай үйлэдбэриин управлени, партком үшөөл биратай туhаламжа үзүүлнэгүй. Гээгдэнги колхозые үдэр бүриин анхаралда абажа, эмхидхэлэйнь хүдэлмэриие эрид hайжаруулхын тула эсэшэ сусашагүй тэмсэхын орондо, хоёр-нэгэн хоногоор түлөөлэгшэдые эльгээгээд, hанаагаа амарна.

Хориин үйлэдбэриин управлениин Үдын, Хэжэнгын совхозуудые баhал иимэрхүүгээр зэргэлүүлэн хаража болохо. Жэжэ, экономическа талаараа hулашаг ажахынуудhаа бүридэhэн Үдын совхоз (директорынь Ц. Д. Батуев) hүүлэй 6 жэлдэ муу бэшэ үрэ дүн туйлаа. Энэ үе соо хонин hүрэгөө 1,8 дахин олошоруулжа, ноохо хайшалалгаяа 520 центнерhээ 940 центнертэ хүргэбэ. Ороохо тарияншье баhал нилээд ехээр абтана. Жэшээнь, 1959 ондо гүрэндөө 7900 центнер тарян худалдаhан hаа, энэ жэлдэ 26 мянган центнер тушаагаа. Эдэ бүгэдын ашаар ажахынь гарзатахаяа болижо, олзо доход ехээр оруулжа эхилээ.

Эдэнэрhээ газараар нэгэшье дутуугүй, үшөө үлэмжэ, hайн байдалтай Хэжэнгын совхоз (директорынь Д. Д. Дугаров) жэлhээ жэлдэ гарзатажа, адууhа малhаа ашаг шэмэ багаар абана.

Иимэрхүү жэшээнүүд управлени бүхэндэ олдохо байха. Гээгдэнги ажахын байхагүйн тула колхоз, совхоз бүхэнэй ажал хүдэлмэри, арга боломжые наринаар шэнжэлэн хаража, гээгдэлыень усадхаха талаар юу хэхэб гэжэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалха хэрэгтэй. Хараалhан юумэеэ хүсэндэнь хүргэхын тула управлени, парткомууд оролдолго гаргаха зэргэтэй. Илангаяа колхоз, совхозуудые бодомжотой, эдэбхи үүсхэлтэй, үнэн сэхэ, шударгы хүтэлбэрилэгшэдөөр бүридүүлхэ, тэдэниие hурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал табихаар болоо. Дээдэ, дунда эрдэмтэй хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые зүбөөр хэрэглэхэ, хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлхэ шухала. Энэ талаар Баргажанай управлениин мэргэжэлтэдэй hайшаалтай үүсхэл үргэнөөр дэмжэгдэхэ ёhотой.

Ажалай түлөөhэ зүбөөр, хүниие урмашуулхаар тогтоожо, hалбари бүхэндэ үлүү гаргаша хэдэг ябадалтай, хамтын зөөридэ гамгүйгөөр хандадаг, мунайдадаг ябадалтай тэмсэхэ, илангаяа эдеэ хоолой зүйл элбэгээр, мүн хямда сэнтэйгээр абаха гээшэ эгээл шухала.

Колхоз, совхозуудай партийна организацинууд, коммунист, комсомолшуудаа, эдэбхитэдээ тааараха газартань бодомжотойгоор табяад, социалис уялга, гүрэнэй түсэбые заабол дүүргэхын тула бүхы зоноо жагсаан бодхоохо, ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые олоной шадабари болгохын түлөө тэмсэхэ зэргэтэй.

Республикын колхоз, совхозуудай гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха жэлэй 9 hарын түсэбэй дүүргэлтэ тухай

1963 оной сентябриин 20-ной мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Үйлэдбэриин управленинүүд, аймагууд	Мяхан	hүн	Үндэгэн
Баргажанай	73	94	113
Зэдын	85	85	104
Кабанскын	98	75	92
Хяагтын	66	78	108
Мухар-Шэбэрэй	55	74	100,4
Түнхэнэй	72	70	75
Улаан-Үдын	60	84	117
Хориин	65	83	102
Баунтын аймаг	73	94	—

Баян ургаса—бэлэдхэлэй хүсэн

Зэдын үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта намарай паар муугаар хахалагдана

Долоон жэлэй табадахи жэлэй ургасаhаа Эхэ орондоо 130 мянган центнер ороохо тарян тушааха гэhэн социалис уялгатай Зэдын управлениин ажалшад эдэ үдэрнүүдтэ улам эршэтэйгээр ажаллана.

Сентябриин 20-ной мэдээгээр, эндэхи ажахынууд 100.882 центнер тарян худалдажа, уялгаяа 76 процент дүүргээд байна. Социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжотой. Юуб гэхэдэ, ороохо тарянай бүхы талмайн хахадhаа ехэ хубинь хуряагдаагүй байна. Тиимэhээ нэгэшье минута гээнгүй тарян хуряалгаяа шамдуугаар ябуулха шухала. Үдэр хоног үнгэрхэ бүри намарай амисхал орожо, Захаа-минай зарим нютагуудта, Зэдын хада хүбшэнүүдтэ түрүүшын саhан унаба.

ТҮРҮҮ АЖАХЫН ЖЭШЭЭ

Ерэхэ жэлэй тарилгада, мүн баян ургаса хуряалгада эгээл мүнөөнhөө эрхимээр бэлдэхэ шухала.

Энэ талаар XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр Кавелин М. П., агрономынь нүхэр Лабыгин А. И.) ажалшад hайн жэшээ харуулна. Тарян хуряалгаяа управлени соогоо түрүүлэн эхилээд, мүнөө дүүргэхэ дүтэлөө. Гүрэндэ 6300 центнер тарян худалдаха түсэбөө 1200 центнерээр үлүүлэн дүүргэжэ, үшөө 700 центнер ороохо нэмэжэ худалдаха гэhэн уялгаяа эдэ үдэрнүүдтэ эрхимээр бэелүүлжэ байна. Энээнтэй хамта намарай паар хахалха, үрэhэ хүрэнгэ хааха хүдэлмэридэ ехэ анхарал табина. Эндэ мүнөө 500 гаран гектар паар хахалагдаа. 4500 центнер үрэhэн хаагдаад, 3300 центнерынь лабораторидо шалгагдажа, хоёрдохи классай шанартай, мүн 96 процент ургаха шадалтай гэжэ элирүүлэгдээ.

Тэрэшэлэн «Мир» колхоздо 500 гаран, Ториин совхоздо 1300 гектар намарай паар хахалагдаад байна. Эдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ерэхэ жэлэй ургасада hанаагаа эртээнhээ табижа, хуряалгын үедэ ажалаа зэргэ ябуулан, техникэ ба механизаторнуудаа шадамараар хубаарилаад, hүниндөө паар хахална. Үрэhэ хүрэнгэ хаалгашье муу бэшээр ябуулагдана.

ШАЛТАГААН ДУРДААД, БЭЕЭ САГААРУУЛНА

Ерэхэ жэлэй ургасын хуби заяанда hаналаа табидаггүй, ёhын тэдысэ хандадаг хүтэлбэрилэгшэдэй, агрономуудай бии байhаниинь гэмшэлтэй. Тэдэнэр олон шалтагаан дурдаад, паар хахалалгые гэдэргэ татана. Жэшээлхэдэ, Борьёогой (директорынь нүхэр Хомутов, агрономынь нүхэр Зайцев), «Октябрьский» (директорынь нүхэр Чимитцыренов, агрономынь нүхэр Братушенко) совхозууд тус бүридөө 70—70 гаран трактортай аад, оройдоол 350—400 гектар паар хахалаад байна. Паар хахалалгые hаатуулжа байhан шалтагааниинь имагтал хүтэлбэрилэгшэдэй hаналаа табидаггүй дээрэhээ болоно. Хуряалгын халуун хаhада тус ажахынуудаар 8—10 трактор, тэрэ тоодо «С—100» тракторнууд эбдэрхэй байха юм. Тиибэшье хүдэлжэ байhан бүхы тракторнуудай хүсөөр түхэреэн сүүдхэ соо паар хахалалга эмхидхэхэ аргатай. Октябрьский» совхоздо hүниин халаанда 10—15 трактор хүдэлгэхэ арга бии. Теэд хүтэлбэрилэгшэдынь абаhаар лэ «механизаторнууд дуталдана» гэhэн шалтагаан барихые hэдэдэг. Харин тэндэ хүдэлгэгдэжэ байhан бүхы «СК-3» комбайнуудта механизаторнууд штурвальнаар хүдэлнэ. Тэдэнэй дундаhаа 10—15 хүниие оложо, хахалалгада табимаар байгаа.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо поли дээрэхи hолоомоёо хүсэд хуряангүй, паар хахалхадаа hолоомоёо шоройгоор булажа байhан баримтанууд бии. Иимэ ушар Шүлэгэй-Ара гэжэ газарта үзэгдөө. Теэд тус колхоз энэ жэл тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри hулаар, нобшоор ябуулжа, малаа үбhэ тэжээлээр ехэ дутамагаар хангана.

Эдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд намарай паар тухай гоё гоёор хөөрэлдөөд, үнэн дээрээ энэ шухала хүдэлмэридэ hаналаа табинагүй. Иимэ ушар илангаяа Михайловкын Ленинэй нэрэмжэтэ, «Красный Октябрь» колхозуудта хабаатай. Эдэ ажахынууд ерэхэ жэлэй ургасада тон муугаар бэлдэнэ.

М. Гончиков,
«Зэдын үнэн» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Хартаабха малталгые түргэдхэхэ

Республикын түб хотын ажалшадые хартаабхаар хүйсэд хангаха зорилго Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин ажахынуудай урда табигдана. Тиимэhээ байгша оной хабар бүхы колхоз, совхозуудай хартаабхын талмай нилээд үргэдхэгдэжэ, хартаабха ургуулха тусхай звенонууд эмхидхэгдээ hэн. Тэдэндэ тарилгын газар, хэрэгтэй машинанууд даалгагдажа, ургаса хуряаха түсэб үгтэhэн байха.

Ургасын хойноhоо харууhа hайнаар эмхидхэhэнэй ашаар поли дээрэ hайн ургаса гараа. Онохойн совхозой 2-дохи отделениин суута хартаабхашан Акулина Федоровна Мильгуновагай звеногойхид гектар бүриhөө 110 центнер ургаса хуряахаар хараалаад, 85 гектарта хартаабха ургуулаа. Эндэхи түрүүшын 5 гектарhаа 1000 центнер ургаса хуряагдаа. Нүхэр Мильгуновагай звеногойхидой абаhан уялгаяа дүүргэхэнь лабтай.

«Улаан Оронго» колхоз энэ жэлдэ хартаабхын тарилга 25 процентээр үргэдхэжэ, 60 гектар тариhан байгаа. Мүнөө эндэ хартаабха малталга дүүргэгдэжэ, гектар бүриин 100 шахуу центнер ургаса абтаа. Энэнь нёдондо жэлэйхиhээ 1,5 дахин ехэ болоно. Энэ колхоз управлени соогоо түрүүлэн хартаабха худалдаха уялгаяа дүүргээ. 700 гаран центнер хартаабха гүрэнэй амбаарта оруулаад, тушаалгаяа үшөө үргэлжэлhөөр.

Хартаабха малтаха хүдэлмэри Ленинэй, Кировэй, Калининай нэрэмжэтэ, «Маяк», «8-е марта», «Гигант» колхозуудта hайнаар эмхидхэгдээ. «Гигант» колхозойхид энэ хүдэлмэриеэ hаяар дүүргэхэнь. Гүрэндөө 2000 центнер хартаабха худалдажа, 2,5 жэлэй түсэб дүүргээ. Ленинэй, XXI партсъездын нэрэмжэтэ, «8-е марта» колхозууд гүрэндэ хартаабха худалдаха түсэбөө дүүргэбэ.

Управлениин бүхы ажахынуудта хартаабхын муу бэшэ ургаса абтаха гэжэ хартаабха малталгын түрүүшын дүн гэршэлнэ. «Улаан Оронго» ба бэшэшье колхозуудай үтэгжүүлэгдээгүй, уhалагдаагүй газарнуудай гектарhаа 70—80 центнер хартаабха абтана. Ехэ-Куналейн дунда hургуулиин hурагшад 12 гектар талмайн га бүридэ 150 центнер ургаса ургуулаа. Иимэрхүү жэшээнүүд бэшэшье ажахынуудта бии.

Тэрэшэлэн бусад зарим ажахынуудта hайн ургаса гараhан аад, хуряалгын хүдэлмэри удааруулагдажа байна. Сентябриин 20-ной байдалаар хартаабхын бүхы талмайн хахадынь шахуу малтагдаагүй байна. Онохойн совхозые бүхы дээрэнь абабал, хартаабхын талмайнь гурбанай хоёр хуби хуряагдаадүй. 3-дахи отделенидэнь хартаабха малтадаг 3 машина, 250-аад хүдэлмэришэд болон hургуулиин hурагшад хүдэлжэ байбашье, оройдоо 32 гектарай хартаабха малтагдаа. Мүн «Искра», «Дружба» колхозуудта энэ хүдэлмэри ехээр унжагайруулагдана. Тэндэ ургасын хахадынь хуряагдаагүй байhаар. Сагшье ошожо, хүйтэрхэ үе дүтэлжэ байнхай. Тиимэhээ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ургасаяа газартань хосороохогүйн тула шууд хэмжээ абаха зэргэтэй.

А. Нагаслаев.

Манай үе сагай түрүү үзэл бодолой аша туhада ажаллая

ТАБАН ТҮБИИН ЖУРНАЛИСТНУУДАЙ УУЛЗАЛГАДА ХАБААДАГШАДТА

Шухала политическэ болон профессиональна асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада сугларhан табан түбиин — Европын, Африкын, Америкын, Азиин болон Австралиин журналистнуудай бүхэдэлхэйн III уулзалгада хабаадагшадта халуун амаршалга хүргэнэб. Харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ, өөhэдынгөө зэргын нягта жагсаалые бэхижүүлхэ талаар үрэ ехэтэй хүдэлмэри хэхыетнай хүндэтэ ханинар, таанадта хүсэнэб.

Хүн түрэлтэн гайхамшагта үе сагта ажаhууна. Термоядерна дайнай аюулые зайсуулха замда түрүүшын алхам хэгдэжэ, агаарта, замбуулинай дайдада, уhан доро ядерна туршалгые хорихо тухай договор Москвада баталагдаа. Хүн түрэлтэн нилээд ехээр hаналаа ханаа, арадууд уласхоорондын оршон байдалые hайжаруулха талаар энэ шухала хэмжээе hайшааhан байна. Гэбэшье дэлхэйн зон hанаагаа хүсэд амараа, бүхы арсалдаата асуудалнууд шиидхэгдээ гэжэ хэлэхын аргагүй. Дэлхэйн шэнэ дайнда хүн түрэлтэниие татан оруулха hанаашалгаhаа арсаагүй этэгээдүүд, хамагай түрүүндэ, империалис ээрхэг түримхэй этэгээдүүд дэлхэй дээрэ үшөө бии. Дэлхэйн термоядерна hүртэ аюулые зайсуулхын тулада арадууд hэримжэтэй байха ёhотой.

Энэ үнэхөөрөөл агуухэ хэрэгтэ журналистнууд шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Таанадай гарта hүртэ зэбсэг — үгөөрөө хэлэхэ зэбсэг бии байна. Эб найрамдалай дайсад, «галзуушуул», элдэб эсын авантюристнууд арадуудай хуби заяанда гай түбэг татахаар бэлэн байдаг. Тэдэниие таанад өөhэдынгөө зэбсэгээр балшыса элирүүлжэ шадаха байнат.

Эрхэ сүлөөгэй түлөө баатарлиг тэмсэл хэжэ, Алжирай арад бүхы хүн түрэлтэнэй талархал болон дэмжэлгые хүлеэгээ. Таанад Африкада, энэ ороной газар дээрэ анха түрүүнээ уулзахатнай. Танай уулзалгада хабаадагшадай дунда Африкын, Азиин, Латиин Америкын бэеэ даагаад хүгжэхэ замда ороhон оронуудhаа ерэhэн олон журналистнууд бии. Тэдэнэртэ, тэдэнээр дамжуулан эдэ түбинүүдэй арадуудта совет хүнүүдэй үнэн зүрхэнэй амаршалгые баяртайгаар би дамжуулнаб. Империалистнууд болон колонизаторнуудта эсэргүүсэн, эрхэ сүлөөгэй болон бэеэ даанхай байдалай түлөө, колониальна гурим хүсэдөөр усадхахын түлөө, хүгжэжэ байhан залуу оронуудай политическэ, экономическа талаараа үнэхөөрөөл бэеэ даанхай болохын түлөө тэмсэл мүнөө үе сагай шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн зандаа үлэнэ. Коммунис общество байгуулжа байhан Советскэ Союз hаянай бэеэ даанхай болоhон гүрэнүүдтэ ехээр талархана. Колониальна дарлалтаhаа хүсэдөөр сүлөөрхынь тулада тэдэндэ бидэнэр али бүхы аргаар туhалхабди. Шэнэ ажабайдалай түлөө арадуудай үнэн зүб тэмсэлые Советскэ Союз бүрин хүсэдөөр дэмжэдэг.

Хэблэл, радио болон телевидени общество дотор харюусалгатай үүргэ дүүргэдэг. Ажабайдалые зүбөөр харуулга, бүхы оронууд болон түбинүүдэй арадуудай хоорондохи эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй, хани барисаанай hайн hайхан үзэл бодол, ажал хэдэг хүнүүдэй аша туhые харалга, манай үе сагай түрүү үзэл бодолой аша туhада ажаллалга түрүү үзэлтэй журналистнуудай тугынь ходоо болог лэ.

Н. Хрущев.

1963 оной сентябриин 22.

КПСС-эй ОБКОМДО

...бликын колхоз, совхозуудта намарай ...й муугаар хахалагдажа байhан тухай

...и колхоз, совхозууд ...дэлмэри болошогүй ...жагайруулжа, нама...р хахалха таарамжа...д хаhа сагые алдажа ...жэ КПСС-эй обкомой ...мдэглэнэ. Республи...хоз, совхозуудта сен...20-ной мэдээгээр бү...0 мянган гектар нама...р хахалагдаа гэхэ гү, ...обынь оройдоол 30 ...болоо. Илангаяа Бар..., Хяагтын, Хориин ...иин управленинүүдэй ...удта намарай паар ...хүдэлмэри хангалта...аар эмхидхэнэ.

...ажахынуудта таряа...олоомо суглуулжа hү...үдэлмэриин ёhоор эм...эгүй дээрэhээ, нама...р хахалалга ехээр гэ...тагдана. Тэндэ меха...нуудай ажал хоёр ха...мхидхэгдэнэгүй, трак...ынь ходо hаатана, ...э миин байна. Нама...р хахалалгада хүдэл...ан механизаторнуудые ...аха түлөөhэнэй гурим ...огүй, тэдэнэй ажал...и hуудал байдалдань ...ёhоор табигданагүй. ...риин зарим управлени, партийна комитедүүд намарай паар хахалалгын түсэбэй дүүргэлтэ, тэрэнэй шанарые бодотоор хинан шалганагүй. Энээнhээ боложо, хэдэн ажахынуудта намарай паарай гүйхэнөөр, далантай муугаар хахалагдаhаншье ушар бии.

Энээнтэй дашарамдуулан үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигууд, партийна комитедүүдэй секретарьнар, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд иигэжэ уялгалагдана:

а) тэмдэглэгдэhэн дутагдалнуудые дары усадхажа, колхоз, совхоз бүхэндэ намарай паар хахалха тушаа табигдаhан даабариие заатагүй дүүргэхын тула шухала хэмжээ абаха;

б) колхоз, совхозуудта намарай паар хаhа сагтань, hайнаар хахалхын тула механизаторнуудые материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүдые бии болгожо, үргэнөөр хэрэглэхэ.

в) намарай паар хахалалгын шанарай хойноhоо нарин хиналта тогтоожо, тэрэнэй хахалалгын агротехникые хазагайруулhан хүнүүдые шангаар хэhээхэ байна.

Түрэл орон доторнай

НАМАРАЙ ЯАРМАГ ДҮҮРЭБЭ

БАКУ. Худалдаа наймаанай намарай яармаг эндэ дүүрэбэ. Бүхы союзна республикануудай промышленна, худалдаа наймаанай предприятинуудай түлөөлэгшэд энээндэ хабаадаа. Украинын, Узбекистанай, Армениин болон бусад республикануудай худалдаа наймаанай, промышленна организацинууд миллион түхэригэй эд бараа худалдаа. Хамта дээрээ 12 миллион түхэригэй хэлсээн хэгдээ.

УЛЬЯНА ГРОМОВАГАЙ ДЭБТЭР ИРАХАДА...

КИЕВ. (ТАСС). hуралсалай дэбтэр, бэшэгүүд болон залуу гвардиинхидта хабаатай бусад бүхы юумэнүүд мүнөө совет хүнүүдтэ мүнхэ дурасхаал болон үлэнхэй. УССР-эй гүрэнэй түүхын архивта «Молодая Гвардия» гэжэ Краснодоной комсомолой нюуса организациин материалнууд, тэрэ тоодо Ульяна Громовагай хэдэн дэбтэрнүүд хадагалагдажа байдаг.

...Үни удаан саг соо хэбтэжэ шарлашаhан хуудаhануудые иранабди. Сэдьхэлээ хүдэлгэнгүйгөөр эдээниие уншахын аргагүй. 9-дэхи класс дүүргэхэдээ бэшэhэн сочинени соогоо совет баатарнуудые: барилгашадые, шахтернуудые, металлургнуудые, колхознигуудые хүмүүжүүлэн хатуужуулhан эбтэй эетэй совет арадай бүлэ тухай Уля иимэ мүрнүүдые бэшэнэ: «Хэдэн мянган Чкаловууд, Байдуковууд, Виноградовууд, Демченконууд, Ангелинүүд — эдэмнай эрхимэй эрхимүүд, Эхэ орондоо хизааргүй бэеэ үгэнги совет патриодууд болоно...»

Мүн бэшэшье тэмдэглэл соонь иимэ мүрнүүдые уншанабди, 9, 10-дахи класста hуража байхадаа бэшэhэн ородой ба Украинын литературын дэбтэрнүүд байна. Т. Шевченкын, Д. Фурмановай, В. Маяковскиин, П. Тычинын зохёолнуудай шэн зоригто хүнүүдээр Ульяна омогорхоно, арадай дуунууд, үльгэр тужануудаар ехэ hонирхуулна.

Немецко-фашистска булимтарагшадай манай Эхэ ороной газарые дэбhэжэ байха үедэ 1941 оной октябриин 1-дэ тэмдэглэhэн мүрнүүдыень уншанабди.

«...Совет ороной үрэжэлтэ полинууд дээрэ дайн байлдаан үргэлжэлhөөр. Бүхы дэлхэй шуhата шэрүүн энэ дайнай гал дүлэндэ оробо. Энэ үхэлтэ дайн байлдаанда хамаагүйгөөр харагшад гэжэ байхагүй. Энэ дайн байлдаан улам аюултай, жэгшүүритэ булимтарагшадай доботолго бүри муухай боложо байна. Манай байдал, манай зохёон байгуулхы ажал, манай ерээдүй, манай совет культура бүхы дээрээ аюулда ороод байна...»

Энэ басаганай түрэл город Краснодон фашистнуудай ороходо, Уля Громова бэшэ нүхэдтэеэ хамта муухай дайсантай тэмсэхэ гэжэ шиидэhэн байна.

ХЕРСОНСКО ОБЛАСТЬ. Скадовскын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай плантацинууд дээрэ барайгарай баян ургаса эдеэшэбэ. Энэ ургамал Украинада анхан удаа таригдабашье га бүриин 60 центнер ургаса үгэнэ. Зураг дээрэ: «Радяньска Украина» колхозой плантаци дээрэ барайгарай баалнуудые комбайнаар суглуулна. ТАСС-ай фотохронико.

ГАЙХАЛТАЙ ХУБИЛАЛТ

Үглөөнэй улаан наранаар Баргажан тосхонһоо гараһан автобуснай Байгал далайн эрьеэр баруун тээшээ буржагар сагаан тооһо бурьюулан шуумайна. Энээн соо ябаһан хүнүүд элдэб һонин тухай хөөрэлдэнэд. Заримайнинь эндэхи байгаалиин гоё һайханиие гайхалдана. Минии урдахи һандали дээрэ һууһан наһатайшаг хоёр хүн газар нютагтаа болоһон шэнэ юумэнүүд тухай, таряа хуряалга, гүрэндэ худалдаагын ябаса, һүүлшын хэдэн жэлэй туршада ажахынуудайнгаа хэды зэргээр хүгжэһэн тухай хүхюутэйгээр зугаалдана.

—Мүнөө жэл манай совхозойхид гүрэндөө 40 мянган центнер орооһо таряа худалдаха уялга абаад, тэрэнээ үлүүлэн дүүргэнхэй. Таряа тушаалхаа үргэлжэлүүлһээр. Эды шанаан таряа ямаршье жэлдэ худалдаагүй һэмди,—гээд нэгэниинь нүгөөдэдөө һомогорхон хөөрэнэ.

—Манай колхозойхид баһал абаһан уялгаяа нилээд үлүүлэн дүүргэнхэй,—гээд нүгөөдэнь мүн лэ урматайгаар харана.—Ганцашье таряа тушаалгаар бэшэ, мүн мяха, һү гэхэ мэтэ продуктнуудые худалдаха уялгамнай амжалтатай дүүрэжэ байна хаш. Хүдөө ажахымнай түргэхэнөөр лэ урагшаа дабшана. Энээниие би өөһэдыыгөө колхозой байдалһаа хаража ябанаб,—гэнэ.

Эдэ хоёр нүхэдэй хөөрэлдэхые һонирхон шагнаһаар ябатар, нэгэниинь—Хурамхаанай совхозой хүдэлмэришэн, нүгөөдэнь—Баян голой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн болобо. Эдэ хоёр «түрэһэн нютагаа магтахал ёһотой» гэһэн заншалаар магтажа ябана бэшэ ха гэжэ тухайлаа бэлэйб. Юуб гэхэдэ, тэдэнэй совхоз, колхозоор хэдэн үдэр байжа, ажахынуудайнь амжалта, туйлалтануудые хаража үзөөд, бусажа ябаһан байгааб. Илангаяа Баян голой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозоор ябахадаа, КПСС-эй Центральна Комитедэй сентябриин Пленумһээ хойшо үнгэрһэн арбан жэлэй туршада манай Эхэ ороной хүдөө ажахын хэды шанаан урагшаа дабшаһые һайса ойлгожо абахаар.

1. АМЖАЛТА ТҮГЭС АЛХАМ

Арбан жэлэй урда тээ энэ колхозой абажа байһан продукциие мүнөөнэйхитэйнь сасуулхада, тус ажахын хэды шанаан урагшаа дабшаһаниинь эли тодоор харагдана. Энэ үедэ мяха абалга 3,4 дахин, һү хоёр дахин, нооһо—4,3 дахин, үндэгэ—7 дахин дээшэлээ. Гэхэтэй хамта, нийтын малай тоо толгой горитойхоноор нэмэһэн байна. Жэшээлхэдэ, арбан жэлэй урда энэ колхоз 9106 толгой хонитой байгаа һаа, мүнөө тэрэнь 29 мянга гаран толгой болонхой. Эбэртэ бодо малай, гахайн, шубуунай тоо нилээд олошороо.

Нийтын малай тоо толгой олошоржо, ашаг шэмынь эрид дээшэлхэһээ гадна, мүн таряалангай газар нилээд үргэдхэгдөө, ургасань дээшэлээ. Жэшээлхэдэ, арбан жэлэй урда 1827 гектар орооһо таряа таридаг һаа, мүнөө жэл 3000 гаран гектар таринхай. Тарилгын үргэдхэгдэһэнэй, ургасынь дээшэлһэнэй эсэстэ 7 дахин ехэ таряан нёдондо хуряагдаад, энэ жэл бүришье ехэ абтахаар хараалагдана.

Колхозой ажахын хурдан түргэнөөр хүгжэхэтэй хамта, гэшүүдэйнь һуудал байдал жэл ерэхэ тудам һайжарна, бүри баян дэлгэр болоно.

—Жэлэй туршада хэдэн арбаад шэнэ гэрнүүд, культурно-гэгээрэлэй хэдэ хэдэн байшангууд, малай байранууд баригдана,—гээд колхозой түрүүлэгшэ Лев Будаевич Раднаев хөөрэнэ.

Нээрээшье, колхозой фермэ, отара, бригадануудаар ябахада, һүүлэй жэлнүүдтэ баригдаһан олон шэнэ гэрнүүд, клуб, культбаза болон малай байранууд харагдана. Колхозой түб тосхон Баян голдо хэдэн жэлэй турша соо конторын шэнэ байшан, гостиница, столово, хоёр магазин гэхэ мэтэ баригдаа. Мүнөө үхибүүдэй яслиин байшан баригдажа байна. Гурбан газарта культбаза, хоёр тээ культстан түхеэрэгдөө. Жэшээлхэдэ, Хүнтэйдэ түхеэрэгдэһэн культстанда зуу гаран хүнэй байха, олон таһалгатай хамтын шэнэ байра, столово, улаан булан, магазин, бани гэхэ мэтэ бии юм. Иимээр баһал культбазануудань түхеэрэгдэнхэй.

Жэлһээ жэлдэ колхозой олзо доход дээшэлнэ. Хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэнэй худалдан абаха сэнгэй дээшэлһэниинь эндэ ехэ удха шанартай. һүүлэй хэдэн жэлэй туршада колхозой мүнгэн олзо арба гара дахин ехэ боложо, энэ жэл тэрэнь шэнэ мүнгөөр 1 миллион 114 мянган түхэриг болохоор хараалагданхай.

Колхоз жэл бүри оньһото техникэ, машина, трактор, комбайн олоор худалдан абана. Мүнөө нийтын ажахыда 20 гаран автомашина, 33 трактор, 20 гаран комбайнууд хүдэлнэ. Мал ажал дээрэхи хүдэлмэри оньһожоруулха талаар хэмжээнүүд абтана. Үнгэрөөшэ жэл «Ёлочко» түхэлэй агрегадаар үнеэд һаагдаа. Мүнөө жэл 400 толгой үнеэдэй байха шэнэ байра баригдажа байна. Тэндэнь «карусель» түхеэрэлгэ тодхогдохо. Мүн бэшэшье хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулагдана.

2. ТУЙЛАҺАНААРАА ҺАНААГАА АМАРНАГҮЙ

Колхозой парткомой секретарь Владимир Цыдыпович Батороевай кабинет соо ороходо баруун хойто булангань гурбан Улаан туг табяатай байдаг. Эдэмнай Баргажанай үйлэдбэриин управлениин, хүдөөгэй парткомой барюулһан, һү, мяха, нооһо абалгаар мүрысөөндэ илаһанай тэмдэг—дамжуулгын Улаан тугууд гээшэ. Эдэ тугуудай эндэ суглараад байһан ушар колхозой гэшүүдэй энэ жэлдэ ямараар ажаллажа байһые эли тодоор харуулна.

Энэ жэл баянголойхид тарилгынгаа газар шэнээр хубаарилжа, шэниисэ, горох, кукуруза болон бусад үнэтэ ургамалнуудай тарилга нилээд үргэдхөө. Хабарай тарилга богонихон болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэжэ, ургасын хойноһоо һайнаар харуулһанай ашаар бүхы поли дээрэнь баян ургаса гаранхай. Мүнөө хуряалгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Баянголойхид энэ жэл гүрэндөө 8 мянган центнер ороһо таряа худалдаха уялга абажа, тэрэнээ богонихон болзор соо үлүүлэн дүүргээд, мүнөө уялгаһаа гадуур тушаажа байна.

Хэдэхэн хоногой туршада колхозой механизаторнууд бүхы шэниисээ амяарлан хадаһан юм. һүүлэй үедэ хура бороогой ехээр ороогүй һаа, үнии хада таряагаа хуряажа дүүргэхэ байгаа. Таряа хуряалга дээрэ олохон механизаторнууд үльгэр жэшээ харуулан хүдэлнэ. Комбайнернууд Мунко Дабаев, Бубей Дармаев, Назар Шарипов, Владимир Раднаев, Базар Эрхетуев болон бусад үдэртөө 40—50 гектар хүрэтэр хададаг байба.

Мал ажалай продукци абаха, гүрэндэ худалдаха уялгануудынь муу бэшээр дүүрэжэ байнхай. Гүрэндэ һү худалдаха 9 һарын түсэб сентябриин 11-дэ дүүргээд, жэлэйнгээ түсэб декабриин 1 хүрэтэр дүүргэхэ уялга абаа. Мүнөө гүрэндэ нооһо, үндэгэ худалдаха жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Мяха худалдаха түсэб мүн лэ болзорһоо урид бэелүүлэгдэхээр. Гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө дүүргээд байхадаа, колхоз нийтын малай тоо толгой олошоруулха түсэбөө дүүргэхэ арга боломжотой.

АЖАЛШАДАА ШЭНЭ АМЖАЛТАДА ЗОРИГЖУУЛНА

Хамтынгаа ажахые хүгжөөлгөөр туйлагдаһан амжалтанууд өөрөө, дээрэһээ буушоо бэшэ. Эдэнь партиингаа съездүүд, ЦК-гай пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, колхозой партийна организациин, правлениин арад зонойнгоо дунда ябуулһан политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэриин аша үрэ мүн.

Колхозой партийна организаци 121 коммунисттай. Тэдэнэй олонхинь ажахын эгээл харюусалгатай һалбаринуудта хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, хонишод, һаалишад, мал адуулагшадаар 33 коммунист, механизаторнуудаар 8 коммунист хүдэлнэ.

Коммунистнар дааһан ажал хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандажа, амжалтануудые туйлана, бүгэдэндэ үльгэр жэшээ харуулна. Жэшээлхэдэ, партиин гэшүүн, коммунис ажалай ударник Цыцын Санхорова жэлһээ жэлдэ үнеэн бүриһөө ехэ һү һаагаад, колхозой эрхим һаалишанай нэгэн гэжэ суурханхай. Энэ жэлэй 8 һарын туршада дааһан үнеэн бүриһөө 1318 литр һү һаагаа.

Жэлэйнгээ түсэб ноябриин 7-ной һайндэр болотор дүүргэхэ уялга абаад, тэрэнээ болзорһоонь урид дүүргэхын тула оролдоно. Нүхэр Санхорова шэнгеэр хүдэлдэг коммунистнууд эндэ олон.

Колхозой коммунистнууд ажалдаа һайнаар хандахын хажуугаар, суугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ходо ябуулжа байдаг. Фермэ, отара, бригада, тоог, агрегат бүхэндэ газетэ уншалга, хөөрэлдөөн, элидхэл ходо үнгэргэгдэдэг болонхой. Агитатор нүхэд Павел Раднаев, Бато Ринчинов, Михаил Будаев, Гомбо Лодоев, Дарма Шагдуров, Цигмид Аюшеев, Санжима Задуева, лекторнууд Борис Дымбренов, Бадма Эрдынеев, Бато-Мунко Гармаев болон бусад КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй материалнуудаар хэдэ хэдэн лекци, элидхэл, хөөрэлдөө эмхидхээд байна.

Ажалшадай дунда ябуулагдажа байгаа политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд эдэбхитэйгээр хабаадана. Бригадирнууд, фермэ, отарануудые даагшад ажал хэрэгээ захиралтаар бэшэ, харин ойлгууламжын хүдэлмэрөөр дамжуулан, хүн бүхэнэй урда байгаа зорилго зүбөөр ойлгуулжа ябуулдаг. Колхозой түрүүлэгшэ Лев Будаевич Раднаев, түрүүлэгшын орлогшо Санжабо Цыренович Бубеев, плановик-экономист Сэнгэ Санжиевич Сачжиев, главна ветеринарна врач Буда Гатанович Монтоев, һүнэй фермэнүүдые даагшанар Бато Будаевич Ринчинов, Очир Мухуевич Будаев, хонинОй фермэнүүдые даагшанар Анатолий Хабтагаевич Раднаев, Дамнин Самбаевич Очиров, Лиихобо Бубеевич Занаев, тракторно-таряан ажалай бригадын бригадирнууд Ринчин Масанович Будаев, Сынго Базарович Цыремпилов болон бусад ажалшадай дунда политическэ хүдэлмэри ходо ябуулжа байдаг.

Клуб, культбаза, улаан булан, полевой стануудынь плакат, лозунг, диаграмма, стенд гэхэ мэтээр гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй. «Шогто хуудаһанууд», «Сахилгаан», «Дайшалхы хуудаһан» ходо гаргагдажа байдаг. Партийна организацинь нютагай радио, хэблэмэл газетээ зүбөөр хэрэглэнэ. Баян голойхид айл бүхэниие өөрын библиотекэтэй болгохо үүсхэл гаргаад, хэдэн һарын туршада 200 гаран библиотекэ бии болгоо. Тэрэшэлэн 70 гаран хонишод, 60 гаран һаалишад, 30 гаран механизаторнууд, колхозой бусад гэшүүд өөһэдын библиотекэтэй болоо.

Колхозой ажал хүдэлмэридэ хаба шадалаа зорюулан ябажа, улад зондоо мэдээжэ, нэрэтэй хүндэтэй болоһон хүнүүд эндэ бии. Нёдондо колхозой түрүү һаалишадай нэгэн Санжима Очировна Бальжиновае нютагаархиниинь СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгаһан юм. Эндэхи эрхим хонишон Шалсама Ламожаповна Цыремпилова тухай хэлэнгүй гаража баһал болохогүй. Энэ нүхэрнай жэл бүри 100 эхэ хонин бүриһөө 102—105 хурьга абадаг. Мүнөө Шалсама Ламожаповна даадаг 500 гаран эхэ хонидойнгоо зуун толгой бүриһөөнь 103 хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ.

Түрүү хүнүүдэйнгээ жэшээ дээрэ колхозой залуушуулые хүмүүжүүлхын тула партийна организаци ехэхэн оролдолго гаргана. Тиимэ зорилготойгоор тусхай үдэшэнүүдые эмхидхэн, залуушуулые түрүү, нэрэтэй солотой хүнүүдтэй уулзуулдаг, һургаал заабариинь шагнуулдаг, ажалай түрүү дүй дүршэлдэ һургадаг. Колхозой түрүүшүүлэй нэрэ солонь «Ажалай шэн габьяагай дэбтэртэ» бэшэгдэнэ.

Коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ олохын түлөө мүрысөөн улам үргэдэжэ байнхай. Энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ 40 гаран түрүүшүүл, тэрэ тоодо һаалиин нэгэдэхи фермын һаалишад хүртэнхэй. Мүрысөөнэй дүн арбан хоног, һара, квартал бүхэндэ гаргагдажа, түрүүшүүл урмашуулагдадаг, суглаан, зүблөөн дээрэ хэлсэгдэдэг, бюллетень, газетэ, «дайшалхы хуудаһануудта» бэшэгдэдэг, радиогоор дамжуулагдадаг.

Хүнүүдэйнгээ политиче... ажалай ехэ эдэбхи үүсха... жэн, колхозой партийна ... шэнэ амжалтада хүтэлнэ.

Ц. С...

манай штатнабэш...

Баргажанай Бархանай арадай театрай буряад хүгжэмэй квартет.

А. МАНТАЕВАЙ

ХОНИ ҮРЭЖҮҮЛГЭ ДҮҮ...

— Хонин ажал колхозоймнай гол баялиг,—гэжэ ноёхонойхид хөөрэлдэдэг болонхой. Тиимэһээ эндэхи, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой правлени, партийна организаци хонидойнгоо тоо толгой олошоруулха, ашаг шэмынь дээшэлүүлхэ асуудалнуудта саг үргэлжэ анхарал хандуулдаг.

Байгша ондо 10645 эхэ хонидые үрэжүүлхэ түсэбтэй аад, сентябриин 15-най мэдээгээр тэрэнээ дүүргэбэ. Бүхы хонидынь искусственна аргаар үрэжүүлэгдээ. Энэ хүдэлмэри Доржо Сампилов, П... ликтуев, Б-Цырен Ба... шэдэй отарануудта ... гээр үнгэргэгдөө.

Отарые даагша ... Сампилов техник-үр... шээр ажаллаба. 15... эхэ хонидые богони... зор соо үрэжүүлжэ ... Мүн үрэжүүлэгшэд ... жаб Лхасарунов, До... ликтуева, Цырма ... гэгшэд һайнаар хүд...

С. Бил...

колхозой ...

Хяагтын үйлэдбэр... управлени.

Советүүдэй хүдэлмэри

ТОГТООЛНУУДЫ... дүүргэгдэнгүй үлэшэн...

Сомоной Соведэй ажал ябуулгые нарибшалан харабал, хэхэ юумэн нилээд ехэ байна. Саг үргэлжын комиссиин, депутадуудай, бусад эдэбхитэдэй хүсөөр сомоной Совет гол ажалаа ябуулжа, зоной ажаһуудал улам һайжаруулха, һуурин тосхонуудаа бүри болбосон болгохын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулха зэргэтэй. Гүйсэдкомой заседани, сомоной Соведэй сессинүүд дээрэ шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг гээшэ.

Зэдын аймагай Цахирай сомоной Соведэй энэ талаар хэжэ байһан хүдэлмэриие хараад үзэбэл бирагүйшэг байна. Энэнэй урда тээ сомоной Соведэй сесси дээрэ ажаһуудалай, ажахыншье шухала асуудалнууд табигдадаг, тусхай тогтоол абтадаг байһан. Теэд тэдэ тогтоолнуудай зариман дүүргэгдэнгүй үлэшэдэг байна. Жэшээлхэдэ, республикын 40 жэлэй ойн баярай һайндэрые угтуулан, Цахирай сельсоведэрхин Цахир тосхоноо гоё һайхан болгохо тухай тогтоол гаргаһан байгаа. Соёлой гуламтануудые — нийтын байшангуудые, байрын гэрнүүдые заһабарилха, шэрдэхэ, газаагуурнь модо ол... гаха гэлсэһэн аад, ... лотор юуншье хэгдэ...

Цахиртахи Пион... байшангай, библиоте... интернат-һургуулиин ... тивүүд юушье бүтээж... ха байгаа. Харин ... дээрхинэй хайхар... хамаагүйшэгөөр ... дээрэһээ тосхоной ... гансашье гонзогор һуулгагдаагүй.

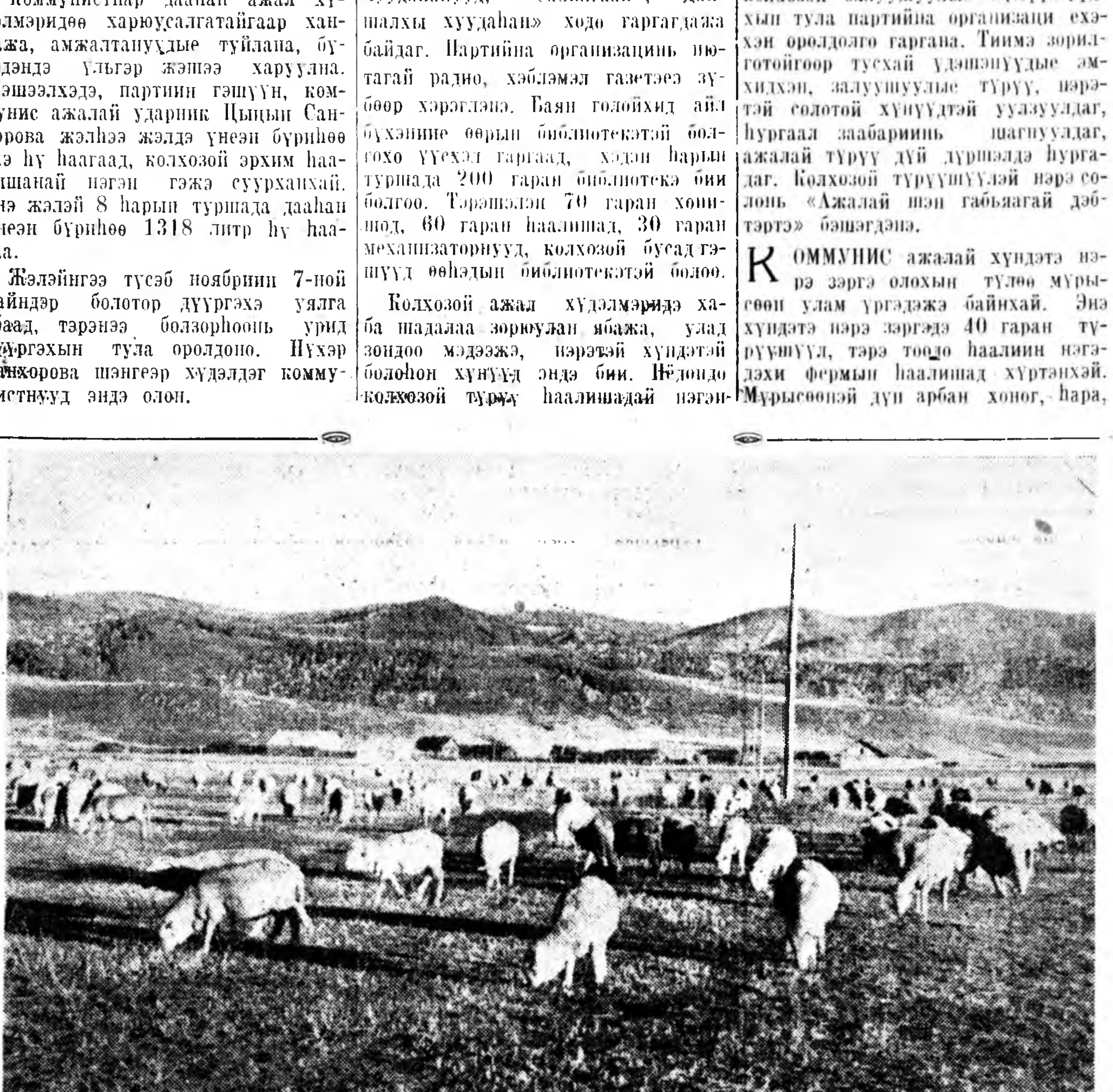
Мүн тосхоноо зай... гэрэлтүүлхын тула ... юумэ хэгдэнэгүй. За... дамжануудта зайн... яларжа байхадань ... үйлсэнүүд харанхы ...

Намар боложо, ... саг ерэхэнь. Тиин г... лиотекэ, клуб, мүн ... эмхи зургаануудай ... рануудые дулаалха, ... рилха асуудалаар ... хүдэлмэри хэгдэнэгү...

Тосхондохи мага... хүдэлмэриие сельсове... гаха нэрэтэй аад, ба... һууһаар. Тосхон со... гансахан худагые ... Энэнь хаанаашье х... тиигээд аяар Зэдэ го... зөөхэ баатай болоно...

Б. Ш...

Цахир тосхон.

Баргажанай Үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой суута хонишон Шалсама Цыремпиловагай үүлтэртэ хонид Жаргаланта нютагта үдэшын бэлшээридэ ябана.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ОРООҺО ТАРЯАГАА ЗААШЬЕ ҮРИЛТЭДЭ ОРУУЛХАГҮЙ

(Мухар-Шэбэрэй аймагай партийно-гүрэнэй хиналтын комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Кривогорницынай хөөрөөнһөө)

Жэлһээ жэлдэ арад зонноймнай ажана байдал хэлбэришэгүй һайжарна. Теэд энэмнай ямар аргаар туйлагданаб. Нийтын баялигые хямгадан арьбажуулһанай, оролдосотой һайнаар ажаллаһанай ашаар лэ туйлагдана гэжэ дабтамаар.

Гэбэшье зарим гээгдэнги хүнүүдэй ухаан бодол дотор капитализмын хорото үлэгдэлнүүд бии байжа, урагшаа дабшаха замдамнай һаад тохёолдуулна. Жэшээнь, мүнөө үмсэдөө мал олоор барихын хойноһоо оролдохо, тэдэнээ тэжээхын тула колхоз, совхозой үбһэ тэжээл, таряа талха үбэршэлхэ, энээгээр бэеэ һамааруулаад, нийтын ажал хүдэлмэридэ оосогүй һулаар хабаадалсадаг баримтанууд үзэгдэнэ. Энэ хадаа «амяа хараад лэ, арһаа хэдэрээд лэ», арадай хүзүүн дээгүүр амархан таршалха гэһэн ахир аараг һэдэлгэ байһан тула, нийтын ажахыда ехэ зүрюу харша, тэсэшэгүй жэгшүүритэй ябадал болоно. Иимэ бузагай һэдэлгэ гаргадаг зариман бусад хүнүүдтэшье муу нүлөө халдахаана. Буусынгаа газар дээрэ үлэмжэ ехэ талмай эзэмдэхэдээ гү, али колхоз, совхозой газар дээрэ өөрын арга мэхээр үбһэ тэжээл бэлдэхэдээшье бусадта ёһотойл нүлөө, «жэшээ» үзүүлнэ ха юм. Теэд иимэ хүнүүдэй зоргооро аашалжа ябахадань, минии хараад лэ ябахагүй, харин эрид шууд хамаарха, тэдээндэ ойлгуулхын хойноһоо оролдохо, хэрбээ хэтэрхэ болоо һаань, — хуулиин харюусалгада хабаадуулха хүрэтэр тэмсэхэ ушартай. Тиигэбэлнай, нийтын ажахы улам баяжаха, үмсынгөө ажалаар дашуурха ябадал зогсоогдохо, улад зонноймнай байдал улам түргэноор һайжарха байна бшуу.

Нийтын зөөри томо жэжэ, үнэтэй үнэгүй гэжэ байдаггүй. Нийтын лэ зөөри һаа, ойроо хүртэшэгүй арюун нангин баялиг болоно.

Жэшээнь, ороoһо таряаешье абаад үзыт даа. Энэмнай арадай эгээл ехэ баялигай нэгэн ха юм. Тиимын тула эгээ мүнөө үедэ таряанай бүридхэл дээрэ ехэ нарин байха, складуудта, тушаалгын пунктнуудта хиналтые үндэһөөрнь һайжаруулха, ороoһо таряа урихэ ябадал дары элирүүлэн, зэмэтэ хүниие харюусалгада хабаадуулха, шэнэ ургасые заахашье үрилтэ хоролтодо оруулхагүй уялгатайбди. Энэ хүдэлмэри бүрин түгэс ябуулха арга бии гү? Бии. Нютаг, тосхон бүхэнэй үнэн сэхэ хүнүүд ямаршье даабариһаа арсахагүй байха. Иимэ эдэбхитэниие үргэнөөр хабаадуулха, амбаарта ороһон алтан таряагаа үрилтэ гээлтэһээ хамгаалха, хулгайшадые дары элирүүлхэ ёһотойбди.

Манай Мухар-Шэбэрэй аймагта таряа хуряалгын газарнуудта, таряа тушаалгын томо томо пунктнуудта хиналтын 52 пост байгуулагдаа юм. Эдэмнай һаала ехэ туһа хүргэнэ, ороoһо таряа үригшэдые нилээд олоор элирүүлжэ үгэлсөө.

Мүн таряа хуряалга, бэлэдхэлгэ дээрэ шанарай талые шалгаха тусхай 18 комисси район доторнай хүдэлжэ эхилэнхэй. Жэшээнь, XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо ороoһо таряанай гутажа байһаниинь тодоруулагдаа. Мүн энэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд хамтын суглаанай ямаршье зүбшөөлгүйгөөр, өөһэдөө мэдээд, 2 мянгаад центнер таряа ажалта үдэртэ хубаажархиһан байна. Энээнииень комиссаархин элирүүлээ.

Үмсэдөө хэтэрүү олон мал баридаг 1.180 ажахыда райФО-гой болон олониитын оролдолгын ашаар алба налог ашагдаа. Үмсэрхүү гээгдэнги үзэл бодолтонтой иигэжэл тэмсэхэдэ аша үрэнь ехэ.

Гэхэтэй хамта, үмсын малай тоо үшөөл муугаар бүридхэгдэнэ. Зарим газарта дутуугаар тоолохо, орхёодшье гарашаха баримтанууд тохёолдоно. Ушар тиимэһээ тус хүдэлмэриие саг үргэлжэ эмхидхэжэ байха шухала гэжэ һанагдана.

Магазинһаа хилээмэ үнэгүйшэлэн абажа, малдаа эдюулхэ, тиигээд ашаг шэмыень үнэтэй сэнтэйгээр худалдаха, хонжоо наймаа хэхэ гээшэ баһал жэгшүүритэ ябадал болоно. Тиимэһээ энээнтэй баһал тэмсэжэ эхилээбди. Эндэ худалдаа наймаанай бүхы хүдэлмэрилэгшэдые, лавочна комиссинхидые, нютагай Соведэй депутадуудые үргэнөөр хабаадуулха зорилготойбди.

Баһа таряа хуряалга тушаа һанаагаа ехээр зобонобди. Олон гектар таряан сабшагдаад, үшөөл хуряагдаадүй байһаар. Энэ гол хүдэлмэреэ эрид түргэдхэбэл, баһал ороoһо таряагаа үрилтэдэ оруулхагүй гэһэнтэй тон адли.

Ороoһо таряан хадаа арадай айхабтар нангин баялиг мүн. Энээниие үрилтэ хоролтодо заашье оруулхагүй ёһотойбди. Энэ хэрэгтэ бултаараа эдэбхитэйгээр хабаадалсая!

ВЦСПС-эй Президиумдэ

Россин Федерациин арадай ажахын түсэб зүбшэн хэлсэлгэ

МОСКВА, (ТАСС-ай корр.). 1964—65 онуудта РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй проектые мүнөөдэр ВЦСПС-эй Президиум хаража үзэбэ.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Госпланай түрүүлэгшэ К. М. Герасимов Президиумэй гэшүүдые, мүн зүблөөндэ хабаадалсаһан тус тус һалбариин профсоюзуудай ЦК-гай түрүүлэгшэнэрые түсэбэй гол удхатай танилсуулба.

Урда жэлнүүдтэ табигдаһан түсэбүүдтэ орходоо 1964—65 онуудай түсэбэй проект предприятинууд, барилгануудай үргэн нийтэ эдэбхитэдэй дунда, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүд дээгүүр зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. РСФСР-эй автономито республиканууд, областьнууд, хизаарнууд, мүн бүхы экономическа районуудта үнгэргэгдэһэн эдэбхитэдэй суглаанууд дээгүүр зүбшэн хэлсэгдэжэ, хаража үзэгдэһэн байгаа.

Экономикые саашадань хүгжөөхэ зорилгонуудые хараадаа абан, Россин Федерациин арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй проект хараалагдаһан байгаа гэжэ ВЦСПС-эй Президиумэй заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Эдэ зорилгонуудые долоон жэлэй даалгабарита тоонуудые, парти болон правительствын заабаринуудые хараада абан, КПСС-эй XXII съезд, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи пленумүүд тодорхойлһон байха юм.

Үйлэдбэриин доторой арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэхэ, республикын экономико хүгжөөхэ хэрэг улам түргэдхэхэ, тус тус мэргэжэл хүгжөөхэ, техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ гэжэ энээн дотор хараалагдаба. Капитальна барилгада гаргашалхаар хараалагдаһан мүнгэ зөөри нэн түрүүндэ химическэ промышленностьда, түргэнөөр хүгжөөгдэдэг һалбаринуудта, тэрэшэлэн хүдэлжэ байһан предприятинуудые үргэдхэхэ, шэнэлэн заһаха хэрэгтэ гаргашалагдаха юм. Мүн энээнтэй хамта ажалшадай байдал һуудал улам һайжаруулха хэмжээнүүд хараалагданхай.

Үгэ хэлэгшэд шухала шухала асуудалнуудые табиба, дурадхал оруулба, арадай ажахын түсэб зохёоходоо эдэ бүгэдые анхаралдаа абаа һаа бололтой гэжэ эдэнэр бодомжолһон байна.

Промышленность, барилга ба харгы замдахи профсоюзуудай хүдэлмэриин талаар ВЦСПС-эй Бюрогой түрүүлэгшын орлогшо Л. И. Погребной, металлургическа промышленностиин хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай ЦК-гай түрүүлэгшэ В. А. Подзерко, далайн ба гол мүрэнэй флодой хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай ЦК-гай түрүүлэгшэ Г. А. Саенко, медицинын хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай ЦК-гай түрүүлэгшэ Н. Н. Григорьева ба бусад түсэбэй проектые зүбшэлгэдэ хабаадалсаба.

1964—65 онуудта РСФСР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбэй проект зүбшэлгэ тушаа ороһон бүхы дурадхалнуудые РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ оруулха гэһэн тогтоол Президиум баталан абаба.

ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ В. В. Гришин заседани дээрэ үгэ хэлээ.

МЭРГЭЖЭЛТЭД ДУРАДХАН...

ШЭЛБҮҮҺЭНЭЙ ГУРИ... ВИТАМИН ЕХЭТЭЙ ... ТЭЖЭЭ...

Малай, шубуунай бэедэ шухала хэрэгтэй олон янзын витаминууд, микро-бодосууд шэлбүүһэнэй гурилда элбэг юм. Тиимэл хадаа ехээр сэгнэгдэдэг гээшэ.

Адууһа малые шэлбүүһэнэй гурилаар эдеэлүүлхэдэ түргэн түлжэдэг, үнеэд һү шэмэ ородог, шубууд һайнаар үндэгэлдэг юм. Мүн энэ ушарта малай һубайралга үсөөрдэг, һү, мяханиинь амтатай болодог гэжэ дүй дүршэл харуулаа.

Эдэ бүгэдэһөө гадна, шэлбүүһэнэй гурил адуу малые элдэб үбшэнһөө хамгаалдаг, тон шухала «А» витаминтай загаһанай тоһоной орондо хэрэглэжэ болохо байна.

Шэлбүүһэнэй гурилые бодо малай эдеэндэ худхаад, сүүдхэдээ малай бэеын килограмм бүхэндэ 0,5—1,0 грамм хүртэхөөр үгэхэ. Тиихэдээ азарга гахайда сүүдхын 200 грамм, эхэ гахайда 100 грамм, хоёр һаратай поршоонхонуудта 20... үнеэдтэ, бухануудта ... 1,5 килограмм, туга... кг, шубуунда 5—7 ... эдюулхэдэ зохид.

Иимэ витаминтай ... лые 15—20 үдэр соо ... лээд, 7—10 үдэр ама... ушартай.

Шэлбүүһэнэй ... хуурай, харанхы б... 10—15 сантиметр зу... тараагаад гү, али ... мэшээг соо хээд ха... хэрэгтэй. Тиигэбэл ... хэгүй, наранай гэрэ... хюулжа, хлорофилл, ... тин гэдэг бодосууды... хагүй юм.

Витамин элбэгтэй ... жээлые малда үг... малай ажамидарал... ла зүйл нэмэхэһээ га... дүүн тэжээл гам... гаргашалха арга ол...

(Календарьһаа аб...)

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1963 оной сентябриин 25.

Петр ДУДОЧКИН

Дүүргэгдээгүй захиралта

Ленин тухай шэнэ рассказуудhaa

...нтанай нэгэ хүниие хүсэжэ ...уездын милициин дарга hа... муушаг, урмагүйшэг гэр ...— Белый хотоёо морёор ... ябаба. Базаарhаа ябаhан ...ско волостиин милиционер ...тэрээнтэй ушарба. Милицио...морёо байлгажа, тэргэhээ ...мэндэшэлээд, тэрэ дороо ...ниноо дуулгаба:

...Нестеровскэ ой соо Ленин ...hана гэжэ зон хэлсэнэл!— ...сагэн хүлөө hанжуулаад, ... буунгүй, хажуудань hуу...рениие зааба.—Энэ хөөрэ...

...Юун гэжэ-ээ?!—гээд дүрөө ...бодон, даргын бард байса ...ада, мориниинь толгойгоо ...д, аманhаа хөөhэ дуhалуу...лаарайнгаа ама харшаганаса ...

...урхан үзэг, тиигэжэ хэлсэнэл ...жэ үбгэн үнэншэжэ, урдаа ...дэн, хайша хэрэгээр мүр...ана.

...эсэнгеэр миhэд гэбэ.

...Би эндэ hаяшаг нэгэ хүйхэ...ряаб. Чапаев гээшэб гэжэ ...Зүгөөр энэ хэлэгшэшни үшөө ... hанаатайл: Лениндэл ад...нюураа баглан будаа юм ха. ...гэжэ хэлээд, шангаар захир...

...Тушаагаад, харуултайгаар ...асаралши!

...захиралнуудта даданги бо...н милиционер хашалгүйхэн ... гэбэ:

...Захиралтыетнай дүүргэхэб!

...о халта ташуурдаад, дарга ... ябаба. Зүгөөр нэгэ хэды ...hэнэйнгээ hүүлээр гэдэргээ ... хүсэд ойлгуулха хүсэлтэй...ргарба:

...Лениндэ юу агнаха сүлөө ...hэм! Хэрбээ тэрэнэй иишэ зо...ша hаань, юрэдөө, уезд руу ...хал байгаа. Тиигээдшье ма... нютаг руу түбэй хотоhоо ...да ерэхэнь холохон ха юм. ...ндэрынь шухала захиралта ...э хүсэлгэй үнөөхи милицио...

нернай Ленин ерээ гэhэн суугай тараhан Нестерево деревни хүрэжэ ерэбэ. Нэгэ томохон гэрэй хэрэлсын дэргэдэ хоёр танигдаагүй зон тэрээндэ дайралдаба. Нэгэниинь уhа турьяжа байгаад нюураа угаана, харин нүгөөдэнь hандали дээрэ табиhан шэнэ модон хүнэг cooho шанагаар гар дээрэнь уhа адхажа үгэнэ.

— Сайн, нүхэд!—гэжэ милиционер хоолойгоо заhан, шангаханаар дуугарба.—Яагаа эртэ бодоо гээшэбта, али айлшалаад үргэhөө hамшашоо гүт?

— Сайн, нүхэр, сайн! Августда эндэтнай хэлэшэгүй hайханаар үүр хяраалдаг юм байнал,—унтажа хэбтэхын аргагүй—гэжэ шарабтар шарайтай, халта шалшаранаар дуугардаг хүниинь хэлээд, үглөөнэй hэбшээнhээ мүрөө хабшасагаан, полотенцээр нюураа аршана.

Обёоржо харахадаа, гайхаhан гэлыhэн милиционерэй хэлэн ээдэлдэшэбэ: хэды дахин газетэ, фотографи дээрэ харадаг хүниинь өөрөө тэрэнэй урда байгаа ха юм. Шүдэ хахаташама хүйтэн уhа нюуртаа адхахыень, абьяастайгаар hаншагаа, толгойнгоо халзаниие үрэхэ, угаахыень харахадаа, нюуртаа баг үмдэhэн хүн гэжэ hанахаар байгаа аал?! Ленинэй уринаар энеэбхилхэнь, тунгалаг хурса нюдэниинь бүришье hаа гайхалтай адли байба! Тиимэ даа, Ленин! Үнэн бэеэрээ!

Милиционер хухигар сагаан болошоод, сэб сэхэ, хятагар юумэн зогсожо байба.

— Та баhал ерүүл хүн гүт? Ямар hайн юумэ бэдэржэ Нестерово ерэбэт?—гэжэ Ленин асуугаад, полотенцеэ мүр дээгүүрээ хаямсаараа, нүхэрэйнгөө гар дээрэ аягаhаа уhа адхажа оробо.

Харюудань хэлэхэ юумэеэ hанажа ядан, милиционер яахашье аргагүй, ээлмэрдэшэбэ. Хэрбээ юумэ хэлэбэл, сэхынь лэ хэлэхэ байна гэжэ бодоно. Тиин байтараа:

— Таниие барижа тушаахаяа ерээб,—гэжэ табижархиба.

Тиигээд хэлэниинь торолдон, ханягаад абаба.

— Яагаа hонин юм?—гэбэ Владимир Ильич—дуулана гүш, Митя?

— Дуулана, дуулана,—гээд нюураа угаажа байhан Дмитрий Ильич (тэрэнь Ленинэй дүү байгаа) хүхюутэйгээр харюусан, толгойгоо hэжэрбэ.—Танда тиимэ захиралта үгтөө юм гү?

— Тон тиимэ, захиралта.

— Зай, яахаб. Тиимэ юм hаань, захиралта дүүргэхэл болоолта даа,—гэбэ Ленин.—Теэд хайшань намайе ябуулха ёhотой хүмта, мэдэхэдэ болохо гү?

— Үгы, үгы, нүхэр Ленин,—гээд милиционер арсажа оробо. —Таниие хайшаньшье ябуулхагүйб. Энэ иихэдээ алдуу болоо байна. Эндэ hаяшаг Чапаев гээшэб гэжэ нэгэ золиг ябаал. hүүлээрнь Ленин гэhэн суу тараа! Таниие манай эндэ холын дулии балай газар руу ерэхэ юм гэжэ хэн мэдэбэ... Тиигээд лэ минии дарга буруу ойлгоо байна... Та, юрэдөө, муу бү hаныт даа...

Милиционер байра дээрээ хүдэлэд гээд, хятагад гэбэ;

— Ябахым зүбшөөгыт?

— Үгы, зүбшөөхэгүйб!—гэжэ Ленин hөөргэдэбэ. hүүлээрнь хоолойгоо шанга болгобо:—Би таниие тушааха ёhотойб! Совет засагай үмэнэhөө!

Ленинэй хүхюутэйгээр хэлээшье hаа, милиционер айhандаа бүри сэхэ болошобо.

— Та бэеэ тушааха болоболта даа! Бү арсагты! Сай уухаяа, баригдахатнай.

Орохо нүхэеэ оложо ядашоод байhан милиционерые Владимир Ильич буруу гарhаань бараад, гэр руу оруулаа hэн.

Цырен-Базар **Бадмаев** ородhоо оршуулба.

Хододоо түрүү зэргэдэ

1942 оной зунай ааяма халуун үдэр. Тойроод хон жэн. Бүхы амиды юумэн бултадаа hүүдэртэ хорошоо хэбэртэй. Үе үе болоод лэ хүнгэхэн hэбшээн hэбеэд, hэбеэд абана. Дайн тухай юуншье hануулнагүй. Огторгойн баруун хаягаар олбог үүлэд hунана, тэнгэри сэлмэгшэг, наран гамгүйгөөр шарана.

Стрелково ротын командир, ахалагша лейтенант Арсений Етобаев нэгэ залуухан хуhанай хажууда малтагдаhан заахан окоп соо hуухадаа, Оhо нютагаа эжэ эхигүй hанаадхина...

Үдэшэлэн тээшэ халуун бууража, hэрюухэн болобо. Ротын командирай адьютант Алимжан Дошаков консервын баанха нээгээд:

— Нүхэр командир, эдеэлэгты.

— Хүлеэл даа, Алимжан.

— Эдеэлэгты, эдеэлэгты. Үглөөнhөө хойшо амандаа юушье абаашаагүйт.

Алимжан командирhаа арбаад аха, үбгэжөөл боложо ябаhан хүн. «Ямар hайхан сэдьхэлтэй хүн бэ даа. Ходо хүндэ hанаагаа зобожо ябаха... Харин би мүнөөшье хүрэтэр нютаг оронииень мэдэхэгүй байнаб» гэжэ Арсений hанаха зуураа:

— Эсэгэ, шимни Дунда Азиин гүш?

— Тиимэ, нүхэр командир, казахби.

Хөөрэлдэжэ байтарнь, гэнтэ агаарта шэшэрhэн эшхэрээн дуулдаад, холо бэшэ юумэн «нярд» гэшэбэ.

— Баhал миномёдынь эхилбэ, сагаа алдахагүй золигууд...

Алимжан часыгаа хараба: эгээл 5 час. Арба минута соо буудаха ёhотой.

Моторой хүнхинөөн дуулдаад, «Юнкерс-87» самолёт ой дээгүүр элижэ эхилбэ.

— Фашис самолёт. Бү хүдэлэгты!—гэжэ Етобаев захиралта үгэбэ.

— Үдэшэлэн добтолгоёо үргэлжэлүүлхэеэ hанаа ха,—гэжэ Алимжан хэлэнэ.—Тагнуулай самолёт...

— Тиигээ ёhотой,—гэхэ зуураа Етобаев дурамбайтай снайперска буугаа гартаа абаад, элижэ ябаhан самолёдые буудажархиба. Модоной гэшүүhэнэй тос гэжэ хухарhан шэнгеэр буугай дуун зэдэлшэбэ.

— Харыт! Харыт! Командирнай самолёт тудаба. Хара золиг, энээнhээ хойшо энээ руу ниидэхэгүйш!—гэжэ байгаад, Алимжан хашхаржа оробо.

Нээрээшье самолёт шархатаhан загаhан шэнгеэр хажуу тээшээ угза hүрэн, галаар улаабхилhаар газарта унашаба.

Энэнь Арсений Етобаевай буудажа унагааhан хоёрдохи самолёт байгаа. Тиихэдэ стрелково ротын командир, ахалагша лейтенант Етобаевай hураг суу Волховско фронт' дээрэ мэдээжэ болонхой hэн. Етобаев 148 фашистые үгы хэhэнэйнгээ түлөө Ленинэй ордендо хүртэhэн. Мүн 54-дэхи армиин командир Россинский снайперай буугаар Арсений Михайловичые шагнаа hэн...

...Ой модон соо оршоhон тосхон. hаяхан гараhан наранай хурса элшэнүүд модоной намаа набшаhан соогуур нэбтэрэн, гэрнүүдэй сонхын шэлнүүдтэ ялагашана. Үшөө эртэ. Теэд модо бэлэдхэгшэд орой болотор унтажа хэбтэдэг зон бэшэ. Ажалайнь үдэр үнинэй эхилэнхэй. Наринай модо бэлэдхэлэй пунктын конторо соо милициин капитан хүнүүдтэй хөөрэлдэнэ.

— Арсений Михайлович, мүнөөдэр бидэндэ уласхоорондын байдал тухай хөөрэжэ үгэхэ гүт?—гээд наhажаал болоhон хүдэлмэришэн капитанда хандана.

—Таряа хуряалга манай аймагта хэр ябажа байнаб?—гэжэ заримаганиинь hонирхоно.

Асуудалнууд олон. Арсений Михайлович бултандань ойлгосотойгоор харюусана...

Арсений Михайлович Етобаев сэрэгэй албанhаа табигдажа, Буряад нютагтаа бусаад, республикын милициин органуудта хүдэлмэрилжэ эхилээ hэн. Ленинэй орден, Эсэгэ ороноо хамгаалгын хоёрдохи шатын, Улаан одоной орденууд, дайшалхы олон медальнуудые зүүhэн, суута сэрэгшын зарим танилнуудай: «Юу бэдэрээд, милицидэ хүдэлhэн хүмши, шамда ямаршье hайн ажал олдохо байгаа юм бэшэ гү?» гэлдэхэдэнь, «олониитын журам, хуули сахиха гээшэмнай харюусалгатайшье, хүндэтэйшье хэрэг» гэжэ тэрэ харюусадаг hэн.

Етобаевай участок бага бэшэ. Үдын совхозой фермэнүүд, Хандагайн леспромхозой пунктнууд... Теэд гансааран энэ ехэ участогта ниитын гурим ёhотойгоор сахижа шадана.

— Намда хүн зон ехэ туhа хүргэнэ. Тэдэнэй туhагүйгөөр ганса хүнэй хэжэрхихэ юун байха hэм,—гэжэ Арсений Михайлович хөөрэдэг.

Наринай модо бэлэдхэлэй пунктын коллектив нэдондо жэл коммунис нэрэ зэргэдэ хүртөө. Тэдэнэр коммунис ёhоор ажаллана, hурана, ажаhууна. Эндэ ажалай журам эбдэлгэ, архи уулга гэхэ мэтын аараг ябадалнууд үгы болонхой. Хаа яа иимэ ябадалай гараа hаань, олоной урда, суглаан дээрэ hайса шүүмжэлүүлдэг байха юм. Эндэхи модо бэлэдхэгшэдэй амжалтада милициин капитан Етобаевай үүргэ ехэ.

«Революциин хэрэгэй түлөө хэзээдэшье, хаанашье түрүү зэргэдэ, ами наhаяа гамнангүй ябаарай» гэжэ Павел Балтахиновай хэлэhэн үгэнүүдые зүрхэндөө бүхөөр хадууhан, партиин гэшүүн Арсений Михайлович Етобаев мүнөө 60 хүрэжэ ябабашье, коммунизм байгуулагшадай түрүү зэргэдэ алхалалсана.

К. Ильин.

БУРАЛОВАЙ ОТОГТО

...гойтын таряа тушаадаг ...да ерээд, «ямар ажахы ...о таряа бултанhаа ехээр гү...ю худалдааб» гэжэ асууха...й:

...Бураловай отогто ошогты, ... hаа мэдэхэт,—гээд харюу...эн.

...дэ Дэрээнэй совхозой 1-дэ...отделениин тракторно-таряан ...й бригада байдаг. Хүдэлмэ...эй энэ байрые тэндэхи бри...ай обогоор нэрлэдэг юм. ...дирайтнай ямар габьяатай ...нда обогоорнь байрыетнай ...ю гээшэб гэжэ тэндэхи ме...заторнуудhаа асуугаа hэмди.

...Арбан жэл соо бригадираар ...ажэ, Хүнтэй нютагтаа мэ... болоhон юм. Бултанhаа тү...жэ ябадаг. Мүнөөшье жэл ...дэ таряа худалдаха уялгаяа ...манай управлени соо бул...а урид дүүргээ,—гээд нэгэ ...ажал механизаторай хөөрэжэ ...р, «Таанар ямар ондоохо... хөөрэнэбта, нүхэрэйнгөө ...ень алдуулжа болохот. Со...ис уялгаяа ганса Буралов ...гээ бэшэ, бүхы бригадамнай ...гээ бшуу,— гэжэ бригадир ...э.

...хэр Буралов блокнодоо хаа ...аража байгаад, бригадынгаа ... хүнүүд, тэдэнэй түйлаhан ...лтанууд тухай хөөрэбэ. ...адын түрүү комбайнернууд ...ртиин гэшүүн Петр Миро... Цыбик Хоромонов, Цынгэ ...еев, Александр Кулаков гэгшэдые бултанhаа түрүүн нэрлээ. Мүн хүдөө ажахын техникумэй студентнэр, «Труд» гэжэ оёдолой фабрикын мастер Любовь Иннокентьевна Масловагай хүтэлбэреэр хүдэлдэг басагадай ургаса хуряалгада hайнаар туhалжа байhан тухай хөөрэбэ.

— Эдэ басагад фабрикадаа коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм. Манайшье совхоздо ажал хүдэлмэридөө коммунис ёhоор хандана,—гэжэ бригадир хэлээ hэн.

Бригадын хүдэлмэридэ № 1268 автоколоннын машинануудай жолоошод Соколов, Подчитаев, Ошурков гэгшэд ехэ туhа хүргөө. Тэдэнэр үдэр бүри 250—300 тонно-километрэй эрьесэнүүдые хэдэг юм.

Аллын найман жэлэй hургуулиин hурагшад Галя Батуева, Цыцыгма Цыренова, Дондоп Цыбиков, Цыренжап Бухатиев гэгшэд долоон хоног соо Могойтын пунктда 7500 центнер ороохо таряа машинаhаа буулгаа.

— Бригадымнай бүхы хүдэлмэришэд, ургаса хуряалгада туhалалсагшад бултадаа социалис уялгаяа дүүргээ,—гэжэ хэлээд нүхэр Буралов тоог дээрэ таряа зөөхэеэ ерэhэн машинанууд тээшэ ошобо.

В. Николаев.

Баргажан.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мунко Цыденович Буралов (зүүн гарhаа) Дэрээнэй совхозой главна агроном Дамба Анхаевич Бадмаев хоёр үрэhэнэй таряа үзэжэ байна.

Авторай фото.

ПОЛИТИЧЕСКЭ УДХАТАЙ НОМУУДАЙ ОРШУУЛГА ТУХАЙ

Улас түрын удхатай олохон номууд ород хэлэнhээ оршуулан хэблэгдэдэг. Жэшээнь, 1938 онhоо 1962 он болотор манай республика дотор Владимир Ильич Ленинэй таби гаран зохёолнууд, тэрэ тоодо «Гүрэн ба революци», «Алхам урагшаа, хоёр алхам гэдэргээ», «Коммунизмда зүүнэй тала баримталгын «үхибүүн ёhоной үбшэн», «Империализм болбол капитализмын дээдэ шата мүн» гэхэ мэтын тон шухала номуудынь буряадаар оршуулагдажа хэблэгдэнхэй. Тэрэшэлэн научна коммунизмын эхи табигшад—Маркс, Энгельсын зарим зохёолнууд оршуулагдажа хэблэгдэhэн байна («Коммунис партиин Манифест» гэхэ мэтэ).

Партиимнай съезднүүд болон конференцинүүдэй, ЦК-гай Пленумүүдэй материалнууд, Коммунис партиин болон Советскэ правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй хэлэhэн үгэнүүд буряад хэлэн дээрэ ходо хэблэгдэжэ байдаг.

«Советскэ Союзай Коммунис партиин түүхэ» Владимир Ильич Ленинэй хуряангы намтар хоёрой оршуулагдан, буряад хэлэн дээрэ тараhаниинь ехэ удха шанартай.

«Буряад үнэн», «Буряадай залуушуул» гэжэ газетэнүүдэй, «Байгал», «Агитаторай блокнот» гэжэ журналнуудай хуудаhануудташье оршуулга мүн лэ ехэхэн hуури эзэлдэг.

Тиимэhээ политическэ литературын оршуулга тухай асуудал ехэхэн удха шанартай болоно.

Манай республика дотор оршуулга хэгдэжэ эхилhээр дүшэн жэл шахуу боложо байна. Энэ хугасаа дотор оршуулгын хүдэлмэри хэдэн шататай байгаа. Жэшээнь, хорёод, гушаад оной үеэр өөршэлэн оршуулха гэжэ ороддог байгаа. Иимэ оршуулгын ехэхэн дутагдалынь гэхэдэ, оригиналай удхань буруугаар тайлбарилагдадаг бэлэй. Ниитэ-политическэ терминүүд буряад арадта ойлгогдохогүй үгэнүүдээр оршуулагдадаг гү, али тон дэлгэрэнгы советскэ, интернациональна терминүүдэй удхань хазагайруулагдадаг hэн. Жэшээлхэдэ, «диктатура» гэhэн терминиие «дарангуйлан захирха засаг» гэжэ, «социал демократууд» гээшые «Марксын үзэлтэн» гэжэ, «Коммунистический манифест» гэhэн үгэнүүдые «Эб хамтын ухуулха бичиг» гэжэ оршуулдаг бэлэй. Үгышье hаа, жэшээлбэл, «революция» гэжэ үгые «хубисхал» гэжэ оршуулаад, «революционизм» гэжэ терминиие «хубисхалиисма» гэхэ мэтээр оршуулдаг байгаа.

Гушаад онуудай оршуулгануудта иимэрхүү жэшээнүүд үсөөн бэшэ үзэгдэдэг бэлэй.

Политическэ удхатай үгэнүүд болон терминүүдые иигэжэ оршуулхада алдуу эндүүнүүдэй гарадаг байhаниинь элитэ. Энээнhээ гадна, тиигэжэ өөршэлэн оршуулхадаа, оршуулгашад авторай хэлэhэн үгэнүүдые тад ондоо болгожо, оригиналайнь удхые хазагайруулдаг байгаа. Тиимэhээ 1938 ондо болоhон хэлэ бэшэг шэнжэлэгшэдэй конференци оршуулгын иимэрхүү дутагдалнуудые зайсуулхын тулада интернациональна терминууд болон үгэнүүдые оршуулдаг болохо гэhэн заабари үгөө hэн.

Зүгөөр саашадаа, илангаяа дайнай жэлнүүдтэ, мүн дайнай hүүлдэшье оршуулгын хэрэгтэ ехэхэн дутагдалнууд үзэгдэдэг байгаа. Юундэб гэхэдэ, оригиналай үзэг бүхэнииень тулгасуулан оршуулаад, гол удхыень гаргадаггүй hэн. Тиимэhээ тэрэ үеын оршуулганууд ойлгосо муутай байгаа.

1940 оной оршуулгаhаа хэдэн жэшээ абажа харуулаябди. «Я думаю, что лучше всего выражу свою мысль, если сравню мой план с учреждениями академического типа» гэhэн авторай үгэнүүд иигэжэ оршуулагданхай: «би болбол өөрынгөө планиие академическэ типэй учрежденитэй жэшээлээ hаа, өөрынгөө бодолые юунhээшье hайнаар хэлэжэ харуулхаб гэжэ бодоном» В. И. Ленин. Багашье хадаа hайниинь дээрэ, Улаан-Үдэ, 1940, хууд. 12).

«В этом и только в этом будет наша надежда» гэhэн юрын мэдүүлэл: «Энээндэ ба ганса энээндэ манай найдалга байха байна» гэжэ дахуулан оршуулагдаhан байна. (Мүн тэндэ, хууд. 22) энэ мэдүүлэлые: «Бидэ гансал энээндэ найдаха байнабди» гэжэ оршуулбал, нилээд ойлгосотой болохо байhаниинь мэдээжэ.

Ленин иигэжэ бэшэнэ: «Достаточно ли заботливо относимся мы росткам коммунизма?.. Еще раз, нет и нет». Оршуулгаша энээниие байhан соонь иигэжэ дахуулан дамжуулна:

«...Коммунизмын эхин ургасануудта бидэнэр гүйсэд оролдосотойгоор ханданагүйбди? Үшөө дахин үгы ба үгы байна». (В. И. Ленин. Агуухэ үүдхэл, 1940, хууд. 66).

Ородыень дахуулан оршуулдаг байhан үеын оршуулагдаhан номуудай шанарынь бүхыдөө шахуу иимэрхүү байгаа.

Тиин оригиналай удхые хазагайруулдаг байhан дура зоргоороо өөршэлэн оршуулга, ород текстые тэрэ зандань дамжуулан буулгабарилдаг байhан үзэг бүхэниинь тулгасуулан оршуулга номуудые ойлгосо багатай болгодог hэн.

Тухайлбал 1950-яад онуудай тэн

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

...ни андалдагшад баригдаа

...ьга, түлгээ колхозой hү... табижархёод, амба эрье, ...ар томо эхэ хони абадаг ...о гэhэн hураг манай пар...-гүрэнэй хиналтада туhалха ...ю ороhон байгаа. Тэрэ до...тусхай комисси эмхидхэжэ, ...ой хонинной фермын байда...ю бүридхэлые шалгаа hэм...н сомоной Соведэй гүйсэд... гэшүүд, колхозой главна ...ник комиссидамнай ороhон

... түрүүн XXII партсъездын ...этэ колхозой Уландахи ...ой фермын хүдэлмэри шал... Тиихэдэ тэрэ фермэдэ хо...тоо бүридхэл тон hулаар ...ахай байжа, колхозой за...шүүд өөhэдынгөө жэжэ хо... табяад, артелиин томо хо...абадаг байhаниинь элирээ. ... hэлгэгдээд байhан 8 хо...ндоо. Тэдэ эхэ хонид шэ... тухэреэн түмэр тэмдэгтэй, ...аар ўгаагдаhан, III, IV ... нарин нооhотой хонид ...одорхойлогдоо.

...тын бүлэгэй гэшүүд хо...тоо бүридхэлые эрид hай...ха эрилтэ фермые даг...табяа. Элирүүлэгдэhэн 8 ...эхэ хонид колхозой прав...шиидхэбэриин ёhоор ху...абтажа, фермэдэнь бу... Иимэ хуули буса юумэ ... гэхэ гү, али колхозой ...хара hабараа хүргэгшэдэй ...дэлгын органуудта үг...

Г. Бадмаев,
...манай партийно-гүрэнэй ...ын комитедэй гэшүүн.

Социалис оронуудаар

ЮГОСЛАВИИН ТРАКТОР БҮТЭЭГШЭДЭЙ АМЖАЛТА

Мүнөө үеын Югославиин томо заводуудай нэгэн-мотор болон трактор бүтээдэг «Раковица» комбинат урдань бии байhан гурбан жэжэ предприятиин үндэhэ hуури дээрэ байгуулагдаhан түүхэтэй. Тэрэнэй мүнөө хүрэтэр хүгжэн оньhожоржо ерэhэн түүхэнь угаа hонирхолтой. Жэшээлхэдэ, 1937 он болотор энэ завод авиационно моторнуудые гол түлэб заhабарилдаг байhан юм.

Тиин үе сагай үнгэрхэ бүри, «Прага» гэдэг Чехословакиин шэнэ түхэлэй автомашинануудые бүтээн гаргаха тусхай түхеэрэлгэнүүд тодхогдобо.

— Түрэл заводойнгоо түүхын хүгжэлтэ, тэрэнэй революционно ёhо заншал ехээр сэгнэдэг гээшэбди,—гэжэ мүнөөнэй нэгэдэмэл энэ томо предприятиин генеральна директор Р. Станаевич танилсуулхын тэдыдэ тодорхойлбо.

Урдань энэ заводой директор байhан Милан Стокич анханда эндэ революционно тэмсэлэй яажа хүгжэhэн тухай тон hонирхолтой, тодорхой мэдээсэл бидэндэ дуулгаа hэн... Тэрэнэй тайлбарилhан ёhоор, эндэхи хүдэлмэришэд угаа эмхитэй hайнаар, тиигээд үнэн зүб эрилтэ тиихэ үеын эзэрхэг бүдүүлиг ноёдто табидаг байhан.

Тиин тэдэнэй революционно тэмсэлые тэрэ үедэ тон ехэ нүлөөтэй эндэхи партийна организаци ударидадаг байгаа. Хүшэр хүндэ, хүсэд оньhожоруулагдаагүй үйлэдбэри, хэлэшэгүй муу hуудал байдалаа эрид хүнгэлүүлхэ, hайжаруулхын зорилгоор тэдэнэр заводой зонхилогшодто нэгэтэ бэшэ шанга эрилтэ табидаг, тиигээд зориhондоо заабол хүрэжэл hаладаг hэн гэхэ. Мүн дайнай хатуу үе сагташье дайдын зольбо эзэрхэг булимтарагшад эдэниие өөhэдынгөө аша туhада хүдэлгүүлжэ огто шадаагүй hэн.

Мүнөө үедэ энэ комбинат юу бүтээнэб? Ямар зон эндэ хүдэлнэб? Дүн хамта 5 мянган хүдэлмэришэд, тэрэ тоодо 300 гаран инженер, 1700 тусгаар мэргэжэлтэй мастернууд эндэ ажаллана бшуу даа. Гэхэтэй хамта, энэ завод жэлдээ дунда зэргээр олон цилиндрнүүдтэй мотор, элдэб түхэлэй 8 мянга шахуу трактор бүтээдэг болонхой. Жэшээлхэдэ, олондо мэдээжэ «Задругар» гэдэг тэдэнэй трактор Алжирта, Латиин Америкын, Африкын болон бусад хүгжэлтэ багатай оронуудта үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Арюун hайхан хэрэг, ажалдаа бүри ехэ амжалта түйлахыень энэ комбинадай олон тоото хүдэлмэришэдтэ хүсөөд, баяртай уулзахын юрөөл табин хахасаа hэмди.

Иван Титов,
ТАСС-ай корреспондент.
Белград.

ХҮН БҮХЭНЭЙ ХАРАХА ФИЛЬМ

Эрхэ сүлөөгэй ошо дүлөөр орьёлон соробхилhон ольторог—Гаванада Совет орон, мүн Куба тухай киножурнал харалга угаа hонирхолтой ушар болонхой. Илангаяа Фидель Кастрын бүри hаяхан Совет ороноор аяншалhан тухай гайхалтай hонин киножурналаар эндэхи хүн зон угаа ехээр hонирхоно. Энэньшье гайхалтай бэшэ. Яахадааб гэхэдэ, дэлхэй дээрэ эб хамта байхын түлөө дүлэтэ тэмсэлшэд — Фидель Кастро, Никита Сергеевич Хрущев хоёрой экран дээрэ үзэгдэхэлөөрнь, аадар бороондол нэрьемэ альга ташалган шааяшадаг.

Совет бэлигтэ режиссер Роман Карменэй зохёоhон гүн удхатай энэ фильм харагшад хоёр ороной арадуудай хани барисаанай саашадаашье улам батажажа байhандань баясан этигэнэд. «Морилжо хайрлыт, хүндэтэ Фидель!» гэhэн фильм уран бөрхээр бүтээhэн, гайхалтай hайн зохёол мүн... Энээниие хүн бүхэн хараха ёhотой» гээд, «Нотисиас де ой» газетын шэнжэлэгшэ Алехо Бельтран тэмдэглэнэ.

Руслан Князев,
ТАСС-ай корреспондент.
Гавана.

АХА ДҮҮ ЧЕХ АРАДАЙ hОНИН

Социалис үзэлтэ Чехословакиин Республикын түб хото руу баярта мэдээнүүд үдэрhөө үдэртэ абтажа, ерэжэл байдаг юм. Теэд... юун тухай?

НИКЕЛЬ ҮЙЛЭДБЭРИЛХЭ ШЭНЭ ЗАВОД

Зээрэг дошхон Ваг мүрэнэй эрье шадар баригдаhан шэнэ завод түрүүшын никель hаяын үдэрнүүдтэ гаргажа захалхань. Тиигэжэ энээнэй урда тээ хонжэн байдаг Серед гэдэг бишыхан тосхон мүнөө промышленна үйлэдбэритэй томо хото болоо бшуу. Мүн байрын шэнэ шэнэ гэрнүүд үдэрhөө үдэртэ аржылдан бодоно.

Ушарынь гэбэл, никель үйлэдбэрилхэ хэрэг социалис индустрида эхэ ороной түрүүшын түйлалта, тон шэнэ hалбаринь мүн болоно гээ hаа, эндүүрэл болохогүй. Энэ хэрэгтэ эндэхи эрдэмтэдэй үүргэ, аша габьяань айхабтар ехэ юм. Түрүүшын никелевэ завод хадаа имагтал дайнай hүүлэй үедэ ашаглалгада оруулагдаhан 250 промышленна предприятинуудай нэгэн, тусгаарлан хэлэбэл, аха дүү чех арадай ёhото омогорхол мүн.

5 МИЛЛИОН...

Энэ тоо илангаяа hүүлэй үедэ эндэхи хэблэл, газетэнүүдтэ байд гээд лэ барлагдадаг болонхой. Тайлбарилан хэлэбэл, гүрэнэй болон кооперативна ажахы бүхэн байгша ондо 5.200 мянган тонно ороохо таряа хуряажа абахын түлөө шууд тэмсэжэ байнхай.

Тиин мүнөө жэлэй хуряалгын хаhа байгаалиин эгээн зохисотой, таарамжатай үе сагтай тудалдаа. Хура бороошье хомор. Хахалагдадаг бүхы газарай тэн хахадтань гэхэ гү, али 2.240 мянган гектарта ороохото ургамал хуряагданхай.

Мүнөө үедэ эндэхи нэлэнхы ехэ тарялан дээрэ 11 мянган комбайн, машинанууд үдэр, hүнигүй хүнхинэлдэнэ. Тэдээн соо «СК-3», «СК-4» совет түхэлэй комбайнуудшье бии. Хуряагдаха бүхы таряалангай далан хубинь имагтал оньhон аргаар абтана. Тиигэжэ арадай арьбан хэшэг—хушан шарахан шэниисэ ороной ехэ амбаар руу үдэр, hүнигүй урдана....

КУБЫН РЕСПУБЛИКА. Буэна Вистадэ (Гавана провинци) промышленна түхеэрэлгэнүүдэй технологуудай hургуули байгуулагдаа. Тус hургуулида 250 гаран хүн hурана. Тэдэнэр технигүүд, технолог-металлургнууд, станок бүтээгшэд, зэр зэмсэгэй талаар мэргэжэлтэд боложо гараха юм. Эндэ цехүүд түхеэрэгдэнхэй. Промышленна түхеэрэлгэнүүдые hургуули СССР-hээ абаhан байна. Совет инженернүүд заняти үнгэргэдэг. Зураг дээрэ: hургуулиин слесарна мастерской соо. Пренса-Латинын—ТАСС-ай фото.

ШЭНЭ ТҮХЭЛЭЙ САМОЛЁТ

Хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхээр хараалагдаhан шэнэ түхэлэй самолёт даб дээрэ туршагдажа байна. Түрүүшын табан жэлэй нэрэмжэтэ Куновица хотын машина бүтээлгын заводой коллектив тэрэниие зохёогоо. Энэ самолёт гол түлэб газар таряалан тооhотуулха, утэгжүүлхээр зохёогдонхой.

Энээнэй урда тээ бии байhан иимэ самолёдуудта орходоо алишье талаараа угаа булюу hайн байhаниинь шалгалтаар тодороо.

ОБСЕРВАТОРИИН ДУРАСХААЛТА ОЙН БАЯР

Хойто Словакиин астрономическа обсерватори анхан тогтоhоор 20 жэлэйнгээ алдарта ойн баяр hаяхан тэмдэглэбэ. Дурсагдаhан обсерваториин гайхамшагта түйлалтань юуб гэхэдэ, одо мүшэдые тухайлан зааhан иимэ атлас мүнөө үеын хомор үзэгдэл болоно гээд тусхай мэргэжэлтэй эрдэмтэд онсолон тэмдэглэнэ.

Тус атлас чех, ород, англиин хэлэн дээрэ тайлбарилагданхай.

Илья Масленников,
ТАСС-ай корреспондент.
Прага.

ПОЛИТИЧЕСКЭ УДХАТАЙ НОМУУДАЙ ОРШУУЛГА ТУХАЙ

(Эхиниинь 3-дахи нюурта)

багһаа эхилжэ научна. зүб оршуулга хэхэ гэжэ оролдодог болонхой. Өршуулгын хэрэгтэ иимээр хандахада, оригиналай удха болон маяг шэнжэнь хүсэд дүүрэнээр дамжуулагдана.

Энэ үеын политическэ удхатай номуудай оршуулгые хаража үзэхэдэ, оршуулагшаднай үзэг бүхэниие тулгасуулан оршуулхаяа шууд болижо эхилэнхэй. һүүлэй жэлнүүдтэ оршуулгын шанар нилээд һайжараа. Урдынхидаа орходоо оршуулганууднай яһала ойлгосотой болоо. Энээниие удаадахи баримтанууд гэршэлнэ. Урдань манай оршуулагшад олохон ушарта оригиналаа дахажа, ород үгэ, мэдүүлэлнүүдые тэрэ зандань буулгабарилан оршуулдаг байһанаа, мүнөө түрэл хэлэнэйнгээ гурим сахижа, творческо ёһоор оршуулдаг болоҗо байна. Хэдэн жэшээ харуулаябди. «Народы, ранее лишенные всех прав, обреченные капитализмом на вымирание распрямили плечи, пробудились к новой жизни» гэһэн мэдүүлэл ойлгосотойгоор оршуулагданхай: «Урда сагта ямаршье эрхэгүй, тиигээд капитализмын үедэ үхэжэ дууһахаяа байһан арадууд үе мүсөө тэниижэ, шэнэ ажабайдал байгуулалсана» (Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин дүшэн жэлэй ойдо. Улан-Удэ, 1957, худ. 28). Баһа нэгэ жэшээ: Исчезли безработица и страх трудящихся перед завтрашним днем» гэһэн мэдүүлэл мүн лэ ойлгосотойгоор иигэжэ оршуулагдаһан байна: «Ажалгүй байха ушар гү, али үглөөдэр яаха аа биб гэжэ айха ушар манай орон дотор үзэгдэдэггүй». (Мүн тэндэ, хууд. 29).

Иигэжэ һүүлэй үедэ ёһотойл үһан буряадаар оршуулһан ушарнууд үсөөн бэшэ үзэгдэдэг болонхой. Харин һаяхан болотор иигэжэ һайнаар оршуулагдаһан мэдүүлэлнүүд лэ үзэгдэдэггүй бэлэй.

Урдань олохон үгэнүүд тэрэ зандаа үлөөгдэдэг байһанаа, мүнөө хари үгэнүүд эхэнхидээ оршуулагдадаг болонхой. Жэшээдбэл, 1939—40 онуудай оршуулгануудта «эпохо», «стади», «строй», «учреждени», «обслуживалха», «штрафовалха», «зажиточна»; «итог», «дисциплинэ» мэтын абтаһан үгэнүүд дүүрэн ушардаг байһанаа мүнөө эдэнэр тус тустаа «үе», «шата», «байгуулалта», «эмхи зургаан», «хангаха», «яла тохохо», «баян», «дүн», «журам» гэхэ мэтээр оршуулагдадаг болонхой.

Абтаһан үгэнүүдэй -ск, -ийск, -ическ, -истск мэтын суффикснууд олохон ушарта оршуулга соомнай хэрэглэгдэхэеэ болинхой: совет арад, социалис орон, граждан дайн (урдань «советскэ арад», «социалистическэ орон», «гражданска дайн» гэхэ мэтээр оршуулагдадаг байгаа).

Оршуулга гээшэ бэрхэтэйшье һаа, һайн һайхан зорилготой, творческо ажал мүн. Тиимэһээ оршуулагшад тааруу зохид, шэнэ шэнэ үгэнүүдые болон грамматическа формонуудые бэдэрэн оложо байдаг. Жэшээнь, «угнетенные» гэһэн үгэ һүүлэй үе болотор «дарлагдагшад» гэжэ, «зависеть» гэһэн үгэ—«дулдыдаха» гэжэ оршуулагдадаг һэн. һаяхан манай оршуулагшад дурсагдаһан үгэнүүдые тус тустань: «дарлуулагшад», «шалтагаалха» гэжэ байжа бүри тааруугаар оршуулдаг болонхой.

Эдэ бүгэдын эсэстэ, буряад хэлэн дээрэ толилогдодог ниитэ-политическэ удхатай материалнууд, ном, брошюранууд олон зондо улам ойлгосотой болоҗо байнхай.

Гэбэшье, оригиналаа дахажа, үзэг бүхэнииень тулгасуулан оршуулха гү, али үгышье һаа, өөрынгөө зоргоор оригинал соохи шухала хэрэгтэй үгэнүүдые абажа хаяха мэтын дутагдал оршуулагшаднай үшөөл гаргаһаар. Жэшээнь, «манай хэрэг арадуудаар дэмжэгдэдэг» (Н. С. Хрущев. Партиин XX съезддэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл. Улан-Удэ, 1956, худ. 76). Иигэхэдээ ородыень һажааһан ушар гээшэ ааб даа. Буряадаар тиигэжэ хэлэдэггүй, «манай хэрэгые арадууд дэмжэдэг» гэхэ байһаниинь элитэ.

Оршуулхадаа үгэнүүдые гү, али мэдүүлэлнүүдые орхёод гарашаха ушарнуудшье үзэгдэнэ. КПСС-эй шэнэ түүхэ соо иигэжэ бэшээтэй: «Все это, всесторонне теоретически разработанное и проверенное на практике, ныне может быть использовано в борьбе за социализм народами различных стран, находившимися на разных ступенях общественного развития, с учетом, разумеется, национальных особенностей каждой страны». Энэ мэдүүлэл соогһоо «с учетом, разумеется, национальных особенностей каждой страны» гэһэн үгэнүүд хаягдаад, иигэжэ оршуулагданхай: «Эрдэм ухаанай ёһоор бүхы талаһаань харагдажа зохёогдоһон, баһа бодото хэрэг дээрэ шалгагдаһан эдэ бүгэдые ниитынгээ хүгжэлтын ондо ондоо шатада байһан элдэб оронуудай арадууд социализмын түлөө хэһэн тэмсэлдээ мүнөө хэрэглэжэ болохо байна». (Советскэ Союзай Коммунис партиин түүхэ. Улан-Удэ, 1960, хууд. 6). Үшөө нэгэ жэшээ: «Наша страна вступила в решающую стадию осуществления великой ленинской идеи и сплошной электрификации всего народного хозяйства» гэһэн мэдүүлэл соогһоо «ленинской» гэжэ үгэнь орхигдошонхой: «Манай орон арадайнгаа бүхы ажахые үргэлжэдэнь электрификацилха гэһэн агууехэ хараа бодолые бэелүүлгын шатада ороод байна» (В. И. Ленин. (Хуряангы намтар). Улан-Удэ, 1961, хууд. 167). Эндэ «гэһэн» гэжэ үгын һүүлээр «Ленинэй» гэжэ үгые оршуулагша бэшэхэ ёһотой байгаа. Иимэрхүү дутуунууд дээрэһээ болоҗо, оршуулгымнай шанарай доошолдог байһаниинь мэдээжэ.

Оршуулгада үзэгдэдэг баһа нэгэ ехэхэн дутагдал гэбэл, заримдаа оршуулагшад үгынгөө һуури олодоггүй. Нэгэ жэшээ абанабди: «Партия не допускает ни игнорирования, ни раздувания национальных особенностей» гэһэн мэдүүлэл иигэжэ оршуулагданхай: «Парти хадаа үндэһэ яһатанай илгаае хэрэгсээхэгүй, дэбэргэхэ ябадал гаргадаггүй». (Советскэ Союзай Коммунис партиин Программа. Улан-Удэ, 1961, хууд. 128). Үгэнүүдэй һуурияа олоогүй дээрэһээ, энэ оршуулга хоёр удхатай болошонхой гэжэ харанабди. Энэ ушарта «парти» гэжэ үгые «дэбэргэхэ ябадал» гээшын хойно абаашаад: «Үндэһэ яһатанай илгаае хэрэгсээхэгүй, дэбэргэхэ ябадал парти гаргадаггүй» гэжэ оршуулбал, удхань балартахагүй бэлэй.

Саашадаа манай оршуулганууд соо иимэрхүү янзын эндүү алдуунуудай үзэгдэхэгүйнь угаа шухала. Илангаяа политическэ удхатай номууд, материалнуудай оршуулга научна талаараа зүб аад, олон ниитэ уншагшадта ойлгосотой тодо байха ёһотой.

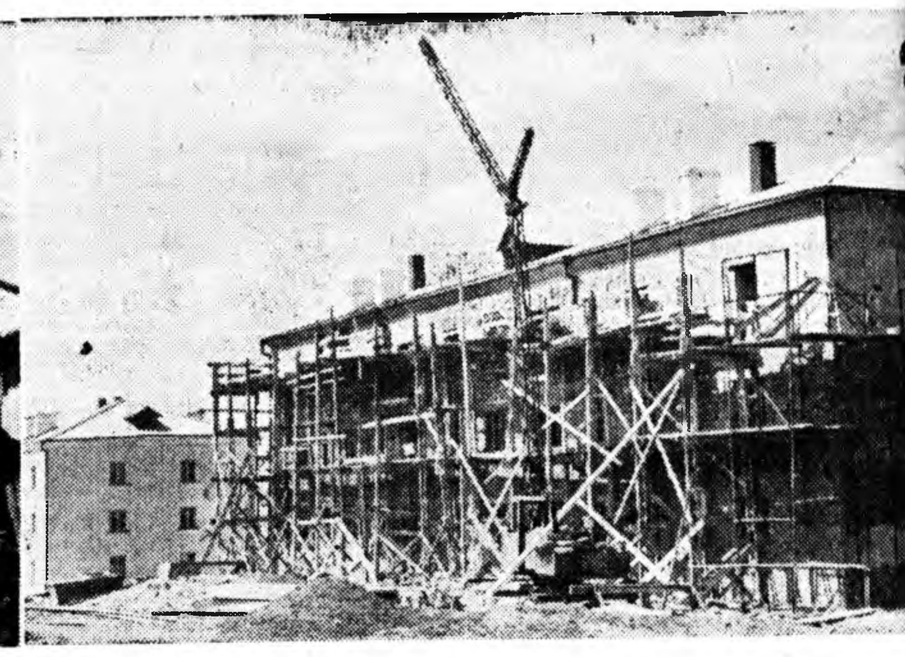
Маркс, Энгельс, Ленинэй хэһэн оршуулганууд эрхим жэшээ болоҗо үгэнэ. Политическэ удхатай номой оршуулагшад эрхим һайн энэ жэшээ заабариие хүтэлбэри болгохо зэргэтэй.

Ямар янзын онол арга хэрэглэжэ оршуулга хэхэ тухай асуудал олонхи ушарта оршуулагшаһаа өөрһөөнь болодог. Оршуулагшад мэргэжэл шадабаряа, эрдэм болбосоролоо саг үргэлжэ дээшэлүүлжэ байха, тиин арад зондоо, үргэн олон уншагшадтаа эрхим һайнаар оршуулагдаһан номуудые үгэжэ байха уялгатай.

Ц. Будаев,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Фоторепортаж
ГАЛУУТА-НУУРАЙ ЭРЬЕДЭ

1

Нара халхалдаг
галуудш хаанаб?
Намда хэлыш,
Галуута-Нуур!— гэһэн мүрнүүдтэй Буряадай поэт Чимит-Рэгзэн Намжиловай шүлэг соо ушарнабди. Нээрээшье хаана гээшэб галуудынь? Урданха сагта сэлгеэ нуурые галуудай тоо томшогүй олоороо халхалдаг байһан тухай үльгэр домог Сэлэнгын буряадууд үеһөө үедэ дамжуулдаг шуу.

Галуута-Нуур... Эрьедэнь зогсоходо, нэгэшье галуун харагданагүй. Нуурай номин сэнхир нюрган намарай наран доро эльбээргэтэн, аали номгоноор нэмжынэ.

Зүгөөр нуурай эрьеэр «хара алтанай хаданууд» эндэ тэндэ шүрэтэн бодонхой. Саб сагаан шэрээр шэрдэгдэнхэй шэнэ гэрнүүд үдэр бүри ургана. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, Галуута-Нуурай эрьедэ, үргэн уужам орон соохидомнай адляар, совет хүн зоной ажал минуташье һаатангүй үргэлжэлһөөр.

Нэгэдэхи зураг харагты. Галуута-Нуурай 2/5 шахтын Арсений Бакановай бригадынхид халааһаа гараад, үдын шанга наран доро согтой дорюунууд зогсожо байна. Эдэнэй эрэлхэг зоригто ажал тухай алдар суу Галуута-Нуурай эрьеэр зэдэлэнхэй. Бакановай бригада найма һарынгаа түсэб амжалтатайгаар бэелүүлээд, жэлэйнгээ түсэбые хололо үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэлээ хурсадхаа. Тиихэ зууран хүн бүхэниинь сүүдхын туршада 1—2 тонно шулуу нүүрһэ түсэбһөө гадуур малтан гаргана.

Хоёрдохи зураг анхарагты. Баһа нэгэ хорин дүрбэн квартиратай гэрэй барилга түгэсхэгдэжэ байна. Зол жаргалтай хорин дүрбэн бүлэ шэнэ гэрэй толлолго хэхэнь... Энэ гэрые Гусиноозерск хотын Свердловой үйлсэдэ харахат. Газаа талыень штукатурдаха хүдэлмэри Мария Романовна Куновагай бригада амжалтатайгаар ябуулна.

Гурбан мянганһаа олон һурагшад мүнөө Гусиноозерскын һургуулинуудай үүдэ татаа. Тэдэнэй 350 шахуунь энэ жэл баригдаһан найман жэлэй № 2 һургуулиин парталуудта һууха юм.

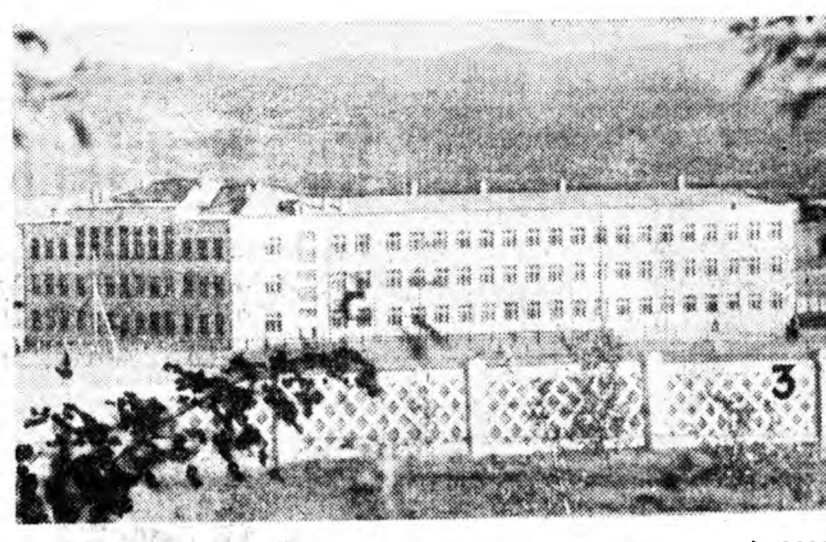
Гурбадахи зураг тус һургуулиин газаа түхэлынь харуулагдана.

Дүрбэдэхи зураг дээрэ Гусиноозерскын эгээл суутай хүнүүдэй нэгэн—ш... тёрнуудай бригадир М... мам Шакирзанов пром... ленна зонын парткомой... седани дээрэ өөрынгөө ... лай дүй дүршэл тухай э... хэжэ байна. Эдэнэр нүү... малтадаг комбайнай бу... сые 1,5 дахин ехэ болго... һарадаа 12—13 мянган ... но шулуу нүүрһэ ма... абана. Шакирзановай ... гадын дүй дүршэлые бу... бригадынхид халан аба... ажалайнгаа амжалта ... бадхаһаар...

Нимэл халуун ажа... пэрьсэн, эршэһээ тэрье... Галуута-Нууряймнай ... луud ондоо тээшэ ни... бэшэ гү?

Магадгүйл гэжэ һана... на.

Ф. Морене...
Авторай фо...

3

4

ХэниинЬ илагшааб?

Намарай ангир шара наранай гэрэлдэ эдеэшэһэн алтан шаргал шэниисын ургаса комбайнай бункер руу үерлэн урдана. Энэ хадаа Ивалгын совхозой тариалан дээрэ ургаһан баян талын хэшэг.

Совхозой 3-дахи отделениин механизаторнууд аха дүү Жамсаран Улзөөтэ хоёр совхозой эрхим хүдэлмэришэд. Хоюулан тракторист, комбайнер. Ахань хорин табан жэл, дүүнь мүн лэ хорёод жэлдэ хүдэлһэн дүй дүршэлтэй нүхэд. Эдэнэр мүнөө тарияа хуряалга дээрэ ябана.

Тариа хуряалгын энэ халуун хаһада нүхэд Дашинимаевтан өөһэд хоорондоо мүрысэн, эршэтэй шангаар ажаллажа байха юм.

Хорин үдэрэй туршада тус бүридөө 400 гектар тариа хуряаха уялгатай. Эдэ механизаторнууд үдэр бүхэндэ 13 гектар тариа хуряаха даабаритай аад, 18—22 гектарта хүргэнэ.

Вл. Доржиев.

Жара наһатын оролдолгоор...

Бэшүүрэй Ждановай нэрэмжэтэ колхозой тариашад мүнөө жэлдэ бага бэшэ ургаса ургуулаад, түсэбһөө гадуур нилээд ехэ ороохо тариа гүрэндэ тушаагаа. Мүн колхозой огородноодшье һайнаар ажаллаһан байна.

Энэ ажахын гэшүүд түрүүшын 100 тонно хартаабха гүрэндөө тушааба. Урда жэлнүүдтэ хартаабха иимэ һайнаар ургадаггүй байгаа юм. Мүн хараалагдаһан түсэбһөө гадуур хоёр дахин ехэ помидор, капуста, үгэрсэ гүрэндэ худалдагдаа.

Энэ хэрэгтэ суута огородшон Степан Никифорович Мальцевай хубита оролсоо гэжэ заатагүй хэлэхэ хэрэгтэй.

—Степан Никифорович гээшэмнай гайтайхан үбгэн. Энэ жэлдэ дүрбэ мянган түхэригэй огородой эдеэ гүрэндэ худалдаха даабаритай аад, найма мянган түхэригэйхиие тушаагаа. Степан Никифоровичэй ажалайнь аша үрэ нимэл даа. Манай колхозниигууд огородшон үбгэжөөлэйнгөө һайгаар бүри хабарай тарилгын үедэ эртын үгэрсэ, һонгино, помидор эдижэ эхилдэг. Мүнөөшье тариа хуряалгын үеэр хамтын эдеэндэ огородой зүйлнүүд ехээр хэрэглэгдэнэ,—гэжэ колхозой парткомой секретарь Александр Яковлевич Кузнецов огородшон тухайдаа хөөрэжэ үгөө.

Степан Никифоровичтэй уулзаха гэжэ ажал дээрэнь ошобобди. Хирбэгэр сагаан һахалаар нюураа шэмэглэһэн, урин зөөлэн шарайтай үбгэн манай срэхэдэ, томо томо капустануудые обоолжо байба.

— Хорин зургаан жэлдэ огород дээрэ хүдэлжэ байнаб. Ургасын гараагүй жэл гэжэ үсөөн байгаа. Газараа һайнаар элдүүрилжэ, саг сооннь тарилга хэхэдэл һайн ургаса абтадаг. Морхообой тарилгые шадаал һаа эртэ хэхэ хэрэгтэй. Эртэ таригдаһан морхооб, һонгино уһалагдаашьегүй яһала һайнаар ургадаг. Бидэ май һарын 15—16-да капуста тарижа эхилдэгбди. Эртэ таригдаһан капуста хорхой шумуулнуудта эдигдэдэггүй. Зүгөөр үгэрсые газарай халаһан хойно тарихада һайн,— гэжэ Степан Никифорович хөөрөөгөө дүүргээд, эрхилдэг ажахыгаа манда харуулба.

Ургаса хуряаһанай һүүлдэ намарай паар хахалаад, бүхэли үбэлдөө газараа утэгжүүлдэг, намарһаа хойшо үрэһэ хүрэнгэеэ түхеэржэ эхилдэг байна. Огородынь найман гектар газар эзэлнэ. Огород дээрэ ходо хүдэлдэг звено байхагүй. Хүдэлмэришэдэй хэрэгтэй болоходо, колхозой правлени хүнүүдые нэмэжэ үгэдэг. Тэндэ машина олоор хэрэглэгдэнэ.

Степан Никифорович ажалдаа шэнэ арга нэбтэрүүлхые оролдодог. Наһан соогоо тоогүй олон туршалга хэһэн байха.

Степан Никифорович наг шэбхээр хэһэн горшоогхонуудые хэрэглэдэг. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ Ленинград шадар нэгэ һандаршаһан теплицэ соохи горшоогхонуудые һайса шэнжэлһэн байгаа. Дайнай һүүлдэ нютагтаа эгээл тиимэ горшоогхонуудые хэрэглэжэ туршахадань, ургасада һайнаар нүлөөлһэн юм.

Мүнөө механизаторнууд огород дээрэнь намарай паар хахална. Үбгэн өөрөө шанарыень шалгадаг, заабари үгэдэг.

С. Н. Балданов.

Хилын саанаһаа

„Пекинэй худалшад дахин элирүүлэгдэбэ“

СОФИ, сентябриин 23. (ТАСС). «Арад зон термоядерна дай хүсэнэ бэшэ, харин эб найрамдал хүсэнэ», «эб найрамдалай, үнэн зүб юумэнэй илан мандахын түлөө, хэтэрхэй буруу аашада эсэргүүсэхэ», «Пекинэй худалшад үшөө дахин элирүүлэгдэбэ»—гэһэн гаршагтайгаар Болгариин Центральна газетэнүүд Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй муу ааша хэрэг тушаа Советскэ правительствын мэдүүлгэ шэнжэлхэдээ бэшэбэ.

Советскэ правительствын мэдүүлгэ хадаа Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хэдэг аашыень элирүүлнэ, бүгэдэ ниитын амгалан тайбан байдалда, дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ харша, аюултай байһыень харуулна гээд «Работническо дело» газетэ бэшэнэ.

Советскэ правительствын хараа шугамай зүб байһые бодото байдал харуулна гээд газетэ саашань бэшэнэ. Эб найрамдалай түлөө элитэ ехэ тэмсэгшэ Н. С. Хрущевой толгойлдог Советскэ Союзай Коммунис парти, Советскэ правительство арад зоной хүсэл бодолые бэелүүлдэг, гүрэнүүд хоорондын арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхын түлөө тэмсэдэг байна.

Үнэн зүб хараа шугамһаа бага ханааршье халгахагүй, хорото муухай политикадань орохогүй юм гээд Советскэ правительство Хитадай хүтэлбэрилэгшэдтэ тон зүбөөр һануулна гээд статья соо хэлэгдэнэ.

Болгариин коммунистнууд, болгар арад алдарта КПСС-эй, Советскэ правительствын үнэн зүб хараа шугамые халуунаар дэмжэжэ байна гээд «Работническо дело» газетэ тобшолол хэнэ. Энэ хараа шугамыень зүб гэжэ тоолонобди. Манай партиин, манай правительствын хараа бодол имэл даа. Уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе үнэн зүб ленинскэ харгы замһаа гаргаха ямаршье хүсэн байхагүй.

Иимэ ааша хэрэгүүд хадаа социалис оронуудай, дэлхэйн хүдэлмэришэн ангиин, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хэрэгтэ урбаһан ябадал болоно. Пекинэй авантюрис политика хадаа марксизм-ленинизмдэ дүтэшье ошохогүй юм. Энэ хадаа хүн түрэлтэндэ эсэргүү жэгшүүритэ политика мүн болоно. Эб найрамдал социализм хоёр бэс бэсһээ таһаршагүй гэжэ тоолодог, дэлхэйн коммунистнууд, бүхы ажалшад Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй энэ хараа шугамые буруушаана.

Коммунистнуудай бата нэгэдэлэй түлөө

ПРАГА. «Хитадай хүтэлбэрилэгшэд Москвагай договор буруутуулха гэжэ дэмы һэдэлгэ хэнэ» гэһэн томо гаршагтайгаар «Руде право» газетэ «Хитадай правительствын түлөөлэгшын сентябриин 1-нэй мэдүүлгэ тушаа» Советскэ правительствын мэдүүлгын хоёрдохи хубииень бүрин хүсэдөөр толилбо. Ленинскэ хараа замһаа халгуулха гэһэн ямаршье һэдэлгэнүүдтэ КПСС эрид шууд эсэргүүсэн тэмсэдэг байгаа, тэмсэхэшье.

«Праце», «Млада фронта», «Земедельскэ новины» болон бусад Прагын газетэнүүд Советскэ правительствын мэдүүлгые хуряангыгаар толилһон байна. Социалис оронуудай арадуудай, дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй аша туһада, арадуудай аюулгүй байдалые хангахын, эб найрамдалай аша туһада дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые батадхахын тулада Советскэ Союз дахин дахин оролдолго гаргана гээд эдэ газетэнүүд бэшэнэ.

Муу хойшолонгуудтай политика

НИКОЗИ. «Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хэрэг ааша хадаа коммунис хүдэлөөе, империализмда эсэргүү хүсэнүүдые хаха бута сохихо гэһэн зорилго табина», «Советскэ Союзда эсэргүү харата муухай аашанууд» — гээд «Харавги» гэжэ Кипрскэ газетэ КНР-эй хүтэлбэрилэгшэдэй үйлэ хэрэгые сэгнэнэ.

Уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй хараа бодолнуудые буруушаан, газетэ иигэжэ бэшэнэ: Советскэ правительствын мэдүүлгэ хадаа дайн байлдаанай ба эб найрамдалай асуудалаар Хитадай правительствын хараа шугамые буруушаан элирүүлнэ. Энэ политикань муу хойшолонгуудтай байжа болохо, арадуудай аюулгүй байдалда түбэг тойбо татажа болохо байна. Хитадай правительство хадаа Советскэ Союзда эсэргүүгээр сэхэ тэмсэжэ оронхой. Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй идхамжын бүхы ябуулгануудынь коммунистнуудай хоорондо нүхэд ёһоор шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн шэнги бэшэ байна».

Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ хэрэг аашанууд хадаа Советскэ Союзые, КПСС-ые хардаха, муушалха гэһэн зорилготой, дэлхэйн коммунис хүдэлөөе хаха бута сохихо, империализмда эсэргүү нэгэдэлые һандаргаха гэһэн зорилготой.

Конгоһоо ООН-ой сэрэг гаргаха

ЛЕОПОЛЬДВИЛЬ, сентябриин 22. (ТАСС). ТАСС-ай корреспондент В. Кузнецов иигэжэ мэдээсэнэ:

«ООН Конгодохи үүргэеэ дүүргээ гэжэ Конгын арад зон тоолоно. ООН-ой сэрэгшэд энэ оронһоо гаража ошохо ёһотой»— гэжэ Африкатай һаналаа нэгэдэлгын партиин түрүүлэгшын орлогшо, парламентын депутат Габриэль Юмбу гэгшэ үсэгэлдэр болоһон пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ.

«Сэнхир каскануудые үмдэгшэдэй» Конгодо байһанай хэрэггүй болоо, юуб гэхэдэ, Конгын арад зон дотоодынгоо асуудалые өөһэдөө шиидхэхэ шадалтай болонхой гэжэ энэ хүн үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

ООН-ой сэрэгшэдэй Конгоһоо гаража ошохо болоо һаань, С... правительство өөһэдынгөө с... дые эндэ оруулха хүсэлэнтэ... һыень Юмбу гэгшэ эрид ... шүүмжэлбэ.

ООН-ой сэрэгые Конгодо ба... шухала гэһэн һанал бодолы... ороной хархис этэгээдүүд ... һанаатай ха. ООН-ой сэрэгэ... оронһоо гаража ошоо һаань, ... хяад эхи захагүй байдал то... хо» гэжэ байгаад Конгын ба... үзэл баримталдаг газетэнүүд ... нэ. Энээнэйншье зорилго эл... даа: Конгын арадай демокра... хүсэнүүдые дарахын тулада ... ой сэрэгшэдые хэрэглэхэ х... тэй.

Онсо байдал болюулагдаба

ПАРИЖ, сентябриин 23. (ТАСС). Ехэ буһалгаануудай болоһонтой дашарамдуулан, сентябриин 16-һаа ЧАД Республикын дэбисхэр дээрэ онсо байдал соносхогдоһоноо мүнөө болюулагдаба. Энэ республикын ниислэл Форт-Лами гэжэ городто комендантска час болюулагдаа гээд Франс Пресс агентствын корреспондент мэдээсэбэ.

Форт-Лами городто сентябриин 16-да правительствада эсэр... буһалгаанай болоходо онсо ... соносхогдоһон юм. Премьер-м... байһан А. Куламала, гадаадын ... гүүдэй министр байһан Д. Б... Форт-Лами городой мэр байһа... Батист гэгшэд энэ буһалгаа... ридаһан байжа, түрмэдэ х... «Ниитын гуримые һандааха ... гоор политическэ суглаануу... гэргөө» гэжэ эдээндэ зэмэ т...

Японой арадта харша хэрэг

ТОКИО. сентябриин 23. (ТАСС). Уһан доро ябадаг Америкын атомна лодконуудые өөһэдынгөө портнуудто оруулхаар Япони зүбшөөлөө үгэбэ. Мүнөө үедэ энэ асуудалаар документнүүдые бэлэдхэхэ хэлсээнүүд боложо байна. Японой гадаадын хэрэгүүдэй министерствын тусхайта түлөөлэгшэд үсэгэлдэр энээн тухай мэдүүлээ гээд «Джапан тай... зетэ бэшэбэ.

Гол түлэб техническэ ... нуудаар эдэ хэлсээнүүд байна.

Унэн зүб харюу

УЛААН-БААТАР, сентябриин 23. ТАСС-ай корр. Г. Гавриленко иигэжэ бэшэнэ: «Москвагай договорто эсэргүүгээр Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй элдэбээр шуугаһан, харааһан хараалдань орходоо Советскэ правительствын үндэһэ баримтатай, намдуу мэдүүлгэ хадаа арадуудай хоорондохи эб найрамдал, аршалан хамгаалхын түлөө совет арадай, СССР-эй правительствын оролдолго гаргажа байһые, эбэй ёһоор зэргэ оршон һууха ленинскэ гурим ёһодо КПСС-эй үнэн сэхэ байһые бүхы дэлхэйн хүнүүдтэ үшөө дахин харуулба гээд манай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө Улаан-Баатарай түмэр замай начальнигай орлогшо, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай депутат Н. Цэрэннoров мэдүүлбэ.

Хүн бүхэн газар дэлхэйдэ амгалан тайбанаар ажаһуухые хүсэнэ, үнгэрһэн дэлхэйн дайнуудай муухай хохидолнууд хэзээшье бү тэхэриг гэжэ энэ хүн мэдүүлнэ. Мүнөө үе сагай термоядерна зэбсэг энэ аюулые хэды дахин ехэдхэнэ. Ядерна зэбсэг туршалга зарим тэды хорихо тухай Москвагай договор хадаа эгээл энэ аюулые сараха хэрэгтэ зорюулагданхай. Уласхоорондын шахардуу шанга байдалые һуларуулха замда Москвагай договор түрүүшын алхам болоҗо үгэнэ. Хитадай хүтэлбэрилэгшэд энээниие ойлгоногүй гү, али зорюута ойлгоногүй гү.

Советскэ правительствын мэдүүлгэ Венгриин газетэнүүдтэ толилогдобо

БУДАПЕШТ. «Непсабадшаг» болон Венгриин бусад газетэнүүд Советскэ правительствын мэдүүлгэ толилбо. Хитадай хүтэлбэрилэгшэд аха дүүгэй бүхы партинуудай хамтаараа баталан абаһан шиидхэбэринүүдһээ бүри мүһэн арсаа гээд «Непсава» газетэ тэмдэглэбэ.

Редактор **Ц. О. ОЧИ...**

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Ула... улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. ре...тора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—... отделов: сельскохозяйственного производства и парт... жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и па...ной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологич... —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабсе...ров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и перево... 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00534. Зак. № 5091.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной сентябриин 25.